บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและได้ศึกษาการใช้แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา ซึ่งอธิบายความเป็นจริงของการศึกษาได้อย่างสมเหตุสมผล สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร
   1.1 ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร
   1.2 การหลบหนีและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร
2. การบริหารภาษีอากร
   2.1 โครงสร้างการคลังท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องถิ่น
3. การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล
   3.1 การจัดทำแผนที่ภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร

แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มักจะกล่าวถึงผลการปฏิบัติดังนี้

เรือนใจ เกโส (2551 : 25) ได้กล่าวถึงความหมายประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานที่คำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับการปฏิบัติการนั้น เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดผู้ปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับการปฏิบัติการนั้น เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดผู้ปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งโดยคำนิยามของคำว่า “ประสิทธิภาพ” เป็นคำสามัญที่นิยมใช้ในความหมายของลักษณะ “ทำงานดี” การทำงานมีประสิทธิภาพก็คือการทำงานดี แต่ความหมายในทางด้านเศรษฐศาสตร์แล้ว “ประสิทธิภาพ” หมายถึง การสามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด เมื่อกำหนดระดับค่าใช้จ่ายมาให้แล้วหรือการสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สมิธ (Smith. 1937 : 55) มีแนวคิดว่าการทำงานจะต้องมีลักษณะแบ่งงานกันทำ คนเราจะไม่สามารถจะทำงานทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงสมควรต้องทำในสิ่งที่ตนถนัดและมีความชำนาญงานจึงจะมีประสิทธิภาพสูง

พนม ทินกร ณ อยุธยา (2534 : 18) มีแนวคิดว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดด้วย ลักษณะความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าค่าใช้จ่ายมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับกรณีที่นำไปใช้ประโยชน์ด้านหนึ่ง

เรือนใจ เกโส (2551 : 25) กล่าวว่าในขณะที่มีเครื่องชี้ที่พอจะเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร 3 วิธี

1. วัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ถือหลักว่า ในการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น ควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มากแต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บมากด้วย การวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้ มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรที่เก็บได้ ถ้าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่เก็บได้ต่ำแสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง

2. วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ ตามวิธีนี้จะต้องคำนวณว่าในการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทถ้าจะให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยควรได้รายได้เท่าไหร่ แล้วถ้าเปรียบเทียบรายได้ที่ได้จริงของประเภทนั้น ๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ก็จะทำให้รู้ว่าการบริหารการจัดการจัดเก็บภาษีนั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3. วัดค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย ตามวิธีนี้จะถือหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่มีผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่าย มีข้อความแจ่มชัดและสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอาการที่จะปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องมาปรึกษาทนายความเพิ่ม นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่ปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีลักษณะที่ว่าประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีค่อนข้างสูงลักษณะของกฎหมายต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี พนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติตามงานและการบริการ

จรัส สุวรรณมาลา (2541 : 22) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ดังนี้

1. วัดจากการนำค่าใช้จ่ายของหน่วยงานที่นำมาใช้ในการจัดเก็บภาษี (Cost of Collection) วัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยใช้อัตราส่วนร้อยละของงบประมาณรายจ่ายที่หน่วยงานของรัฐ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

ใช้ไปในการจัดเก็บภาษีต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้ เช่น สมมุติว่าหน่วยจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มใช้เงินงบประมาณ 7 ล้านบาท การจัดเก็บภาษีและสามารถจัดเก็บภาษีได้เป็นเงิน 100 ล้านบาท อัตราส่วนต้นทุนภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีนี้ คือ ร้อยละ 7 ของรายได้ โดยหลักการแล้วอัตราส่วนต้นทุนการจัดเก็บยิ่งต่ำมากเท่าใดแสดงว่าการจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

2. วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ค่าใช้จ่ายของบุคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษีค่าใช้จ่ายประเภทนี้มักจะไม่ได้ประเมินอย่างจริงจังมากนัก อย่างไรก็ตามโดยหลักการแล้วค่าใช้จ่ายประเภทแรกกับประเภทที่สองนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด รัฐบาลพยายามผลักภาระต้นทุนของการจัดเก็บภาษีให้เหลือน้อยที่สุด เช่น ในการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น รัฐบาลกำหนดให้ผู้ประกอบการจะมีหน้าที่จัดทำบัญชีภาษีที่หักหรือเก็บจากผู้เสียภาษี และนำส่งหน่วยจัดเก็บภาษีเป็นรายเดือน การบังคับให้ผู้ประกอบการต้องทำบัญชีเก็บรวบรวมเงินภาษีและนำส่งเงินภาษีให้แก่หน่วยราชการ จะทำให้ผู้ประกอบการต้องมีรายจ่ายเกิดขึ้น ขณะที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องจ้างคนหรือจ่ายเงินในเรื่องดังกล่าว การกระทำนี้ถือว่าหน่วยงานของรัฐผลักภาระค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บภาษีไปให้ภาคเอกชน

3. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี คือ กระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐจะต้องไม่สร้างความไม่สะดวก ความไม่พอใจ การเสียเวลาหรือค่าเสียโอกาสของผู้เสียภาษีที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง แม้ว่าต้นทุนการจัดเก็บภาษีประเภทนี้อาจไม่สามารถประเมินค่าเป็นเงินได้ แต่ก็มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการบริหารการจัดเก็บภาษีอย่างมาก ต้นทุนประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับต้นทุนประเภทแรก คือ ถ้าหน่วยงานจัดเก็บภาษีจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีโดยจัดให้มีระบบเสียภาษีผ่านธนาคาร ไปรษณีย์ หรือจัดให้มีการให้คำแนะนำแก่ผู้เสียภาษีเป็นระยะ ๆ

การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บจะต้องพิจารณาต้นทุนการจัดเก็บทั้งสามประเภทรวมกัน ระบบการจัดเก็บภาษีที่มีคุณภาพ จะต้องมีต้นทุนการจัดเก็บทั้งสามประเภทน้อยที่สุด

วิทย์ ตันตยกุล (2521 : 44) แสดงความเห็นว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ การจัดเก็บภาษีอากรให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยมีค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุด โดยในการจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรจะต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี

2. บรรยากาศที่ชวนให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นำประเทศและผู้นำธุรกิจจะต้องปฏิบัติตัวเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีทั่วไปและพยายามไม่ให้มีการหลบเลี่ยงภาษีอากร เพราะจะเป็นช่องทางของความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและมีส่วนทำให้ผู้เสียภาษีถูกต้องอยู่แล้วเกิดความท้อแท้ไม่มีกำลังใจในการเสียภาษี

3. ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร จะต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ผู้เสียภาษีอย่างดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

4. โครงสร้างภาษีอากรถือว่ามีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างภาษีอากรเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในแง่ความสะดวกเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติ ทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษีก่อให้เกิดความเป็นธรรม เมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดี โดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บอันจะมีผลให้ภาระภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้

วรพิทย์ มีมาก (2551 : 28) ได้นิยามคำว่า ประสิทธิภาพในด้านการจัดเก็บภาษีอาการว่ามีทั้งความหมายแคบและความหมายกว้าง โดยความหมายแคบนั้น คือ การจัดเก็บภาษีให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่มีการรั่วไหลและเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด จากความหมายนี้เป็นการพิจารณาเฉพาะด้านต้นทุนและผลประโยชน์ในแง่ของกลไก โดยละเลยด้านจิตใจ ดังนั้นความหมายอย่างกว้างก็จะครอบคลุมถึงการจัดเก็บภาษีอากรในลักษณะที่เป็นธรรม คงเส้นคงวา หมายถึง กรรมวิธี การปฏิบัติงานต้องเป็นแบบฉบับเดียวกัน เพื่อป้องกันความสับสน ตลอดจนความสม่ำเสมอและความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ส่วนลักษณะเสมอภาคนั้น หมายถึง การปฏิบัติต่อผู้เสียภาษีทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคล การจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น สามารถวัดได้ด้วยดัชนี 3 ประการดังนี้ คือ

1. วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากร เนื่องจากในการจัดเก็บภาษีอากรเป็นการโอนทรัพยากรจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล โดยไม่ก่อให้เกิดผลผลิตหรือรายได้แก่ประเทศ อย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการโอนทรัพยากรนั้นก็คือ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งถือเป็นการสูญเปล่าประการหนึ่งทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บจึงควรให้มีค่าต่ำสุด โดยทั่วไปการวัดประสิทธิภาพจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากร สามารถกระทำได้โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรกับผลการจัดเก็บภาษีอากร ถ้าสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่ำกว่าแสดงว่าการจัดเก็บนั้นมีคุณภาพสูง

2. วัดจากภาษีอากรที่เก็บได้จริงกับประมาณการภาษีอากร ตามวิธีนี้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี จะคำนวณได้จากการเปรียบเทียบรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่คาดว่าจะเก็บได้ในแต่ละปีงบประมาณ

3. ผลการจัดเก็บภาษีอากร ดัชนีนี้จะช่วยในการบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรของหน่วยงาน ถ้าผลการจัดเก็บมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็น่าจะบ่งชี้ได้ประการหนึ่งว่าประสิทธิภาพของการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร

การบริหารจัดเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้ได้รายได้ภาษีแบบเต็มเม็ดเต็มหน่วย และลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ดังนั้นควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดความมีประสิทธิภาพว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อการกำหนดประสิทธิภาพอย่างไร เมื่อคำนึงถึงปัจจัยกำหนดความมีประสิทธิภาพแล้วจะเห็นว่ามีมากมายหลายประการ แต่ปัจจัยหลักที่สำคัญ ๆ มีเพียง 5 ประการ คือ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี ต้องมีลักษณะที่ว่าประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีที่ค่อนข้างสูง

2. ลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี

3. ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร พนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี

4. บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรต้องดำเนินการสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นำของประเทศและผู้นำทางด้านธุรกิจจะต้องปฏิบัติตัวเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีทั่วไปและพยายามไม่ให้มีการหลบเลี่ยงภาษีอากร เพราะการหลบเลี่ยงภาษีอากรเป็นช่องทางของความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร

5. โครงสร้างภาษีอากร เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในแง่ความสะดวกและเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี ก่อให้เกิดความเป็นธรรมเมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดีโดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บหรือที่เรียกว่าภาษีอากรทับถมทวีอันจะมีผลให้ภาระภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้และส่งผลขั้นสุดท้าย คือลดการหลบเลี่ยงภาษีให้น้อยลงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอีกด้วย (โมรา บุญยผล. 2535 : 29)

การหลบหนีและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรเป็นการบังคับจัดเก็บรายได้หรือผลประโยชน์จากประชาชน โดยมิได้มีการตอบแทนโดยตรงจากรัฐบาล จึงมีการพยายามไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อพยายามรักษาระดับรายได้ที่แท้จริงของตนไว้ การพยายามหาทางไม่เสียภาษีหรือเสียให้น้อยที่สุดอาจปรากฏออกมาใน 2 รูปแบบ คือ การหลบหนีภาษีและการหลีกเลี่ยงภาษีอากร

1. การหลบหนีภาษีอากร หมายถึง การไม่เสียภาษีอากรหรือเสียภาษีอากรน้อยกว่าที่ควรจะเสียตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการกระทำโดยที่มีเจตนาหรือจากความเพิกเฉยหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ไม่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี หรือยื่นรายการไม่ครบถ้วน โดยการลงรายการรายรับหรือรายได้ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือรายจ่ายสูงกว่าความเป็นจริง การลักลอบนำสินค้าเข้าประเทศเพื่อไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร เป็นต้น

2. การหลีกเลี่ยงภาษีอากร คือ การไม่ชำระภาษีหรือพยายามชำระแต่น้อยโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร ระเบียบปฏิบัติหรือข้อวินิจฉัยของส่วนราชการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี การปฏิบัติดังกล่าวนี้ถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย การหลีกเลี่ยงภาษีอากรเจ้าพนักงานนั้นสามารถประเมินเรียกเก็บเพิ่มเติมได้เพียงภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ทำการยื่นแบบแสดงรายการเท่านั้น และโดยผลแห่งกฎหมายหรือมารยาทไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย ในการที่จะพยายามเสียภาษีให้น้อยลงหรือไม่เสียเลยโดยถูกต้องตามกฎหมาย (โมรา บุญยผล. 2535 : 30)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สาเหตุแห่งการหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีอากร ในระบบภาษีอากรหนึ่ง ๆ จะมีส่วนประกอบที่สำคัญรวม 4 ประเภทคือ (เจริญ ธฤติมานนท์. 2544 : 32)

1. ความร่วมมือของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ การยินยอมเสียภาษีอากรด้วยความสมัครใจของประชาชนในประเทศ ซึ่งทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้มากโดยเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บแต่เพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ภาษีส่วนใหญ่เป็นแบบประเมินของตนเอง กล่าวคือผู้เสียภาษีมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีของตนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแสดงว่าตนมีรายได้ ค่าใช้จ่ายและภาษีที่ต้องชำระเป็นจำนวนเงินเท่าใดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ในชั้นต้นเจ้าหน้าที่จะต้องยอมรับแบบที่ยื่นและชำระภาษีไว้ก่อนจะถูกต้องหรือไม่นั้นจะตรวจสอบในภายหลัง หากชำระไม่ถูกต้องครบถ้วนก็จะประเมินภาษีเพิ่มเติมการใช้ระบบภาษีแบบประเมินตนเองนี้จะได้ผลสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อประชาชนผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือและเต็มใจจะเสียภาษีให้แก่รัฐ หากประชาชนไม่สมัครใจยินยอมเสียภาษีหรือพยายามที่จะหลีกเลี่ยงภาษีแล้ว ย่อมจะทำให้การจัดเก็บเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อยู่ในวิสัยที่จะไล่ติดตามตรวจสอบภาษีกับประชาชนทุกคนได้ ซึ่งเป็นผลให้รัฐไม่สามารถรวบรวมทรัพยากรที่เกิดจากการเสียภาษีของประชาชนมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนนั้น นอกจากจะทำให้รัฐบาลเก็บภาษีได้จำนวนมากขึ้นแล้วยังเป็นการแสดงถึงความสมานฉันท์และความมั่นคงของชาติอีกด้วย และในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ ประชาชนส่วนใหญ่จะมีจริยธรรมสูงและสนใจในกิจการบ้านเมือง ความสนใจและการรู้จักหน้าที่อันพึงมีต่อรัฐบาลดังกล่าว จะช่วยบังคับให้รัฐบาลบริหารงานอยู่ในกรอบที่ถูกต้องและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมด้วย ในประเทศที่พัฒนาแล้วและมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์นั้น ความสำนึกในหน้าที่เกี่ยวกับการเสียภาษีอากรของประชาชนโดยเฉลี่ยจะดีกว่าประเทศที่มีการปกครองแบบอื่น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และบางประเทศในยุโรป เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ความสำนึกในหน้าที่เกี่ยวกับการภาษีอากรนั้นยังอยู่ในระดับต่ำ ทัศนคติต่อการเสียภาษียังไม่ถูกต้องจนดูเหมือนเป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทยว่า ใครหลีกเลี่ยงภาษีได้ถือว่าเป็นคนฉลาดและมีความสามารถ สาเหตุหลักที่ประชาชนชาวไทยยังไม่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากร มีดังนี้

1.1 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษีอากร หลักการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรที่สำคัญ ก็คือ รัฐต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรด้วยความเต็มใจ และประชาชนจะปฏิบัติได้เช่นนั้นย่อมจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายภาษีอากรด้วย เพราะถ้าขาดความรู้ความเข้าใจไม่รู้ว่าจะต้องเสียภาษีอย่างไรก็ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ความร่วมมือ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

แก่รัฐ นอกจากจะให้ประชาชนได้รู้วิธีปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภาษีอากรแล้ว ยังจะต้องให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเสียภาษีอากรด้วย เพราะไม่เช่นนั้นประชาชนอาจขาดความสำนึกในการเสียภาษี ต่อต้านการจัดเก็บภาษีของรัฐ โดยเฉพาะหากผู้นำของสังคมส่วนใหญ่ละเลยหน้าที่การเสียภาษีของตนเอง หรือกลับเป็นผู้หลีกเลี่ยงภาษีเสียเอง เป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ไม่ดีของประชาชนและทำลายความร่วมมือและเสียสละของประชาชน สำหรับประเทศไทยเป็นที่น่าสังเกตว่าการเสียภาษีอากรแม้ว่าจะเป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวข้องกับประชาชนเกือบทุกคนในประเทศ แต่รัฐกลับไม่เห็นความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านภาษีอากรแก่ประชาชนแต่อย่างใด อันเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากร

1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน ระดับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจและระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีส่วนอย่างมากเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากร มูลเหตุแห่งการหลีกเลี่ยงภาษีอากรมีหลายประการ เช่น

1.2.1 ระดับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจต่ำเป็นผลให้ระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนต่ำ กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ การหลีกเลี่ยงภาษีอากรย่อมมีมาก

1.2.2 ระดับทางเศรษฐกิจอยู่ระดับที่มีการประกอบกิจการในรูปองค์การขนาดเล็ก ได้แก่ ร้านค้าของบุคคลคนเดียว บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็กที่ผู้ถือหรือผู้เป็นหุ้นส่วนจำนวนน้อย และส่วนใหญ่มีลักษณะกิจการภายในครอบครัวหรือญาติสนิท การหลีกเลี่ยงภาษีย่อมทำได้ง่าย เพราะสามารถร่วมมือกันหลีกเลี่ยงได้

1.2.3 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมีการว่างงานในอัตราสูง กิจการค้าประสบการขาดทุนหรือต้องล้มละลายมาก ซึ่งภาวการณ์ดังกล่าวนี้ทำให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากรมากขึ้น

1.2.4 ระบบเศรษฐกิจที่มีการออกเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้การหลีกเลี่ยงภาษีอากรกระทำได้ง่ายและสร้างความลำบากให้แก่เจ้าหน้าที่ในการหาข้อมูลทำการตรวจสอบ

1.3 ทัศนคติของประชาชนต่อภาษีอากร การที่ประชาชนบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรและมีปัญหาทางเศรษฐกิจย่อมทำให้ไม่พร้อมและไม่มีความสามารถที่จะเสียภาษีอากร แต่มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความพร้อมและสามารถที่จะเสียภาษีอากรได้ครบถ้วน พยายามที่จะหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษี เนื่องจากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษีอากร การที่จะให้ประชาชนเต็มใจที่ร่วมมือเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยนั้น ต้องพยายามสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีเสียก่อน ทั้งนี้เนื่องจากคนทั่วไปไม่มีใครอยากเสียภาษี หากจะสร้างความสมัครใจให้แก่ผู้เสียภาษี ก็จะต้องสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบภาษีอากรของรัฐบาล การที่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประชาชนจะเชื่อมั่นหรือมีทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีอากรย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและการกระทำที่สำคัญของรัฐบาลและสังคมในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1.3.1 การใช้จ่ายเงินของรัฐบาล เพื่อที่จะให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและร่วมมือกับรัฐบาลนั้นรัฐบาลจะต้องแสดงให้ประชาชนทั่วไปเห็นว่ารัฐบาลเป็นของประชาชนทั่วไปมิใช่เป็นตัวแทนของประชาชนเพียงบางกลุ่ม การแสดงออกของรัฐบาลนั้นจะดูได้จากการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลว่าได้ดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ของใคร ประชาชนทุกคนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของรัฐบาลทั่วถึงหรือไม่ ถ้าหากการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลมีท่าทีว่าจะสวนไปในทางที่จะเป็นการใช้จ่ายที่อำนวยประโยชน์แก่ข้าราชการ ผู้บริหารประเทศและพ่อค้าธุรกิจบางกลุ่มแล้วยิ่งจะทำให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการเสียภาษีอากรเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

1.3.2 ประสิทธิภาพการดำเนินการของรัฐบาลเพื่อที่จะเป็นเครื่องยืนยันว่ารัฐบาลได้นำเงินภาษีอากรของราษฎรไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง รัฐบาลจะต้องสามารถแสดงให้ประชาชนเห็นว่าเงินภาษีอากรทุกบาททุกสตางค์นั้นได้ถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งวัดได้จากประสิทธิภาพการทำงานและการบริหารงานของรัฐบาลตราบใดก็ตาม การบริหารงานของทางราชการยังหย่อนประสิทธิภาพและมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงแล้ว ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและระบบภาษีอากรของรัฐบาลและจะทำให้ระดับความยินยอมในการเสียภาษีให้รัฐโดยสมัครใจลดน้อยลงด้วย

1.3.3 ความยุติธรรมในการเสียภาษีของสังคม ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีและยินยอมเสียภาษีให้แก่รัฐโดยสมัครใจนั้น คือการทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนได้เสียภาษีอย่างยุติธรรม ถ้าหากทุกคนรู้สึกว่าตนได้รับภาระภาษีของสังคมอย่างยุติธรรมโดยต่างต้องเสียภาษีเหมือนกันตามฐานแล้ว จะทำให้ประชาชนทุกคนยินยอมที่จะเสียภาษีโดยความสมัครใจมากขึ้น ในทางตรงข้ามหากประชาชนเห็นว่าตนต้องเสียภาษีมากกว่าคนอื่นอย่างไม่เป็นธรรมจะทำให้ความสมัครใจในการเสียภาษีลดน้อยลงอย่างมากหรืออาจจะไม่เหลือเลย ทำให้ทุกคนก็ต่างพยายามหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษีอากร

1.3.4 ทัศนคติของสังคมที่มีต่อการหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษีอากร นอกจากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอันจะเป็นสิ่งชักนำให้ประชาชนมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม ทัศนคติของสังคมที่มีต่อการหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีภาษีอากรก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมีผลกระทบทำให้คนยอมเสียภาษีอากรมากขึ้น เช่น หากสังคมถือว่าการหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีภาษีอากรเป็นความชั่วร้ายแรง บทบัญญัติของกฎหมายมีบทลงโทษอย่างรุนแรงต่อผู้หลีกเลี่ยงภาษีก็ทำให้คนไม่กล้าหลีกเลี่ยง นอกจากนี้ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อการหลบหนีภาษีอากรก็เป็นสิ่งสำคัญในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาชนรู้ซึ้งถึงหน้าที่ในการเสียภาษีอากรและความ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สมัครใจในการเสียภาษีอากรอยู่ในระดับสูง แต่สำหรับประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่าประชาชนชาวไทยมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีต่ำมาก และที่สำคัญที่สุดคือสังคมไม่รังเกียจคนที่หลบหนีภาษี คนส่วนใหญ่มักจะนิยมชมชอบและเคารพนบนอบคนที่มีอำนาจหรือร่ำรวยโดยไม่คำนึงว่าอำนาจที่ได้มาชอบธรรมหรือไม่ หรือว่าความร่ำรวยนั้นเกิดขึ้นจากการหลบหนีภาษีอากรมากขึ้นได้ รวมทั้งทำให้ผู้ที่เสียภาษีโดยสุจริตเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษีอาการตามไปด้วย

1.3.5 การพัฒนาระดับทางเศรษฐกิจของบุคคลทุกคนในประเทศชาติให้สูงขึ้น โดยรัฐบาลจะดำเนินการทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจ้างงานมีระดับสูง กล่าวคือ ประชาชนมีงานทำกันโดยทั่วหน้า มีฐานะทางการเงินที่ดีและมีความสามารถในการเสียภาษีอากร ทั้งนี้ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บไม่ควรสูงเกินไปจนประชาชนผู้มีรายได้น้อยมีเงินเหลือหลังจากเสียภาษีอากรแล้ว ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัวหรือบั่นทอนกำลังใจของประชาชนผู้มีรายได้สูงที่จะลงทุนหรือทุ่มเทการทำงาน

1.3.6 การพัฒนากฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้เป็นธรรมและเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศและความยุติธรรมทางสังคม โดยเฉพาะกฎหมายภาษีอากรจะต้องมีลักษณะเป็นธรรม ส่งเสริมให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นกฎหมายภาษีอากรจะต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรโดยเจ้าพนักงาน ความสะดวกและประหยัดในการเสียภาษีอากรโดยประชาชนทั่วไป

1.3.7 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรของหน่วยเก็บภาษีอากรประกอบด้วยการจัดเก็บภาษีอากรที่อำนวยความสะดวกและรวดเร็วให้แก่ผู้เสียภาษีอากร การตรวจสอบภาษีอากรของผู้หลบหนีภาษีอากรได้กระทำโดยรวดเร็วและทั่วถึง เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่เสียภาษีที่สุจริต

2. นโยบายด้านภาษีอากรของรัฐบาลการที่ประชาชนจะยอมเสียภาษีให้แก่รัฐด้วยความสมัครใจมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบภาษีอากร หรือนโยบายของรัฐในด้านภาษีอากร กล่าวคือเขาจะต้องพิจารณาว่าประชาชนทุกคนรับภาระภาษีอย่างยุติธรรมหรือไม่ รัฐบาลนำเงินภาษีอากรไปใช้ประโยชน์ และเพื่อใครการกำหนดนโยบายภาษีอากรบางประการที่ไม่เป็นธรรม ย่อมทำให้ประชาชนไม่อยากเสียภาษีและพยายามหลีกเลี่ยง หรือนโยบายบางอย่างที่จะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติหรือมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทำให้เกิดช่องโหว่เป็นประโยชน์กับคนบางกลุ่ม ย่อมทำให้การจัดเก็บไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. กฎหมายภาษีอากร การลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายภาษีอากร เนื่องจากภาษีอากรเป็นการบังคับจัดเก็บตามกฎหมายการที่จะทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง รัฐบาลจะต้องมีระบบภาษีสามารถบังคับจัดเก็บภาษี เบี้ยปรับและเงินเพิ่มจากผู้ที่ชำระภาษีต่ำกว่าความเป็นจริงและดำเนินคดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้กระทำผิดกฎหมายภาษีอากร ถ้าปราศจากสิ่งนี้การบริหารภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นสภาพบังคับตามกฎหมายจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งของระบบภาษีอากร การมีสภาพบังคับเพื่อให้ผู้เสียภาษีอากรได้ชำระภาษีอากรอย่างครบถ้วนต้องมีการลงโทษแก่ผู้ที่ชำระภาษีไว้ไม่ครบถ้วนหรือไม่ได้ชำระไว้เลย

4. การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรมีผลโดยตรงต่อการหลีกเลี่ยงและหลบหนีภาษีอากร ถ้าการบริหารไม่มีประสิทธิภาพการหลีกเลี่ยงและการหลบหนีภาษีย่อมมีมาก เพราะโดยสันดานของมนุษย์ทุกคนย่อมไม่ชอบที่จะเสียภาษีดังที่กล่าวมาแล้ว เว้นแต่ถูกติดตามเร่งรัดหรือถูกตรวจสอบ การที่จะวิเคราะห์ให้ทราบว่าการบริหารงานจัดเก็บมีข้อบกพร่องหรือประสิทธิภาพเพียงใดควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

4.1 การกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษี การจัดทำทะเบียนผู้เสียภาษีอากรมักจะทำขึ้นมาจากแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษีได้ยื่นมาแล้วเป็นสำคัญ ไม่มีการค้นหาหรือศึกษาว่าจำนวนผู้เสียภาษีในแต่ละประเภทที่แท้จริงควรมีจำนวนเท่าใดจะมีการจัดทำกันเพียงบางส่วนไม่เป็นระบบ ที่ทำทั่วไป วิธีการทำหรือรวบรวมอาจทำโดยเริ่มหาข้อมูลจากหน่วยงานที่มีอยู่ในพื้นที่ทะเบียนราษฎร์ หอการค้า หน่วยงานที่รับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน บริษัท นายทะเบียนยานพาหนะ ผู้ใช้โทรศัพท์ รวมทั้งสมาชิกของสโมสรหรือสมาคมต่าง ๆ ตลอดจนบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

4.2 การชักจูงให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมาย โดยจะมีการสร้างความรู้สึกให้ประชาชนเห็นว่าได้รับความเป็นธรรมจากทางราชการ โดยเฉพาะระเบียบการบางอย่างที่ค่อนข้างหยุมหยิมเอาเปรียบผู้เสียภาษีและผนวกกับการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่บางคน ที่ไม่มีจิตใจให้บริการแล้วจะก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้านการบริหารงานจัดเก็บภาษีมาก

4.3 การตรวจสอบการเสียภาษี การที่ผู้เสียภาษีจะหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีภาษีอากรได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่ว่าผู้เสียภาษีคิดว่าเขาจะมีโอกาสถูกตรวจสอบมากน้อยเพียงใดด้วย กล่าวคือถ้ามีการตรวจสอบการเสียภาษีอากรอย่างทั่วถึงก็ไม่มีใครอยากหรือกล้าหลีกเลี่ยงภาษีอากร ในทางตรงข้ามถ้าประสิทธิภาพในการตรวจสอบการเสียภาษีต่ำ กระทำกันน้อยไม่ทั่วถึงในระหว่างอายุความการเรียกตรวจสอบผู้เสียภาษีก็จะพยายามหาทางหลีบเลี่ยงและหลีกหนีไว้ก่อน เพราะโทษในการหลีกเลี่ยงก็มีน้อยเมื่อเทียบกับโอกาสที่จะหลีกเลี่ยงได้สำเร็จ

การที่จะวิเคราะห์ว่าการตรวจสอบภาษีอากรของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่องหรือไม่อย่างใดอาจดูได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจสอบว่ามีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เสียภาษีและสภาพท้องที่หรือไม่ จำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ รวมทั้งความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงระบบการตรวจสอบว่าได้มีการกำหนดมาตรฐานและแนวทาง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรามคำแหง

ไว้ดีพอหรือไม่ การจัดเก็บเงินภาษีและเร่งรัดภาษีอากรมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการบริหารงานจัดเก็บหรือไม่

โดยสรุปแล้ว ปัญหาของระบบภาษีอากรโดยรวมส่วนใหญ่คือยังมีการหลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีอากรอยู่มาก การที่ประชาชนมีเงินได้แต่ไม่ยอมเสียภาษี ไม่ว่าการไม่เสียภาษีเป็นกรณีการหลบหนีภาษี หรือเป็นกรณีหลีกเลี่ยงภาษีนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น เกิดจากภาวะเศรษฐกิจ ทัศนคติหรือค่านิยมของสังคมและประชาชน นโยบายในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ตัวบทกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี กลไกลการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลและที่สำคัญคือเกิดจากตัวประชาชนผู้เสียภาษีเอง ปัจจัยดังกล่าวพอจะยกตัวอย่างให้เห็นได้ดังนี้ (เจริญ ธฤติมานนท์. 2544 : 40)

1. ไม่เสียภาษีเพราะมีความเสียดายเงิน โดยเฉพาะเงินที่ตนเองได้มาด้วยน้ำพักแรงด้วยความเหนื่อยยากและยังต้องมากันเงินส่วนหนึ่งเพื่อจ่ายเงินค่าภาษีให้แก่รัฐก็ยิ่งเกิดความเสียดาย ในที่สุดก็หาทางไม่เสียภาษีเลย ประกอบกับเห็นผู้ไม่เสียภาษีได้ก็เลยปฏิบัติตามอย่างบ้าง ทั้งนี้อาจจะเกิดความรู้สึกว่าถ้าเสียภาษีถูกต้องแล้วดูจะน้อยหน้าคนที่ไม่ได้เสียภาษีอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการค้าเพราะภาษีเป็นต้นทุนของกิจการอย่างหนึ่ง หากไม่เสียก็ไม่มีต้นทุนในส่วนนี้ทำให้กำไรมีสูงมากขึ้น หรืออาจสามารถลดราคาสินค้าบริการลงได้ ทำให้ได้เปรียบแข่งขันทางการค้าได้

2. ไม่เสียภาษีเพราะไม่มีเงินหรือมีแต่ไม่พอเสียภาษี กรณีนี้อาจจะเกิดขึ้นจากความจำเป็นจริง ๆ ก็ได้เพราะในระยะที่มีเงินได้จนถึงกำหนดเวลาเสียภาษีนั้น ตนเองเกิดเงินขาดมือและไม่สามารถที่จะหยิบยืมจากใครได้ จึงได้ปล่อยเลยตามเลยโดยคิดว่ามีปัญหาอะไรเอาไว้แก้ปัญหาในภายหน้า

3. ไม่เสียภาษีเพราะเห็นว่ากฎหมายที่ใช้จัดเก็บมีบทบัญญัติที่สลับซับซ้อนเข้าใจยากและมีประชาชนบางส่วนยังสามารถใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการหลีกเลี่ยงภาษี นอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่สำคัญอันเกิดจากบทกฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้หลีกเลี่ยงภาษียังไม่มีบทลงโทษรุนแรงเพียงพอที่ทำให้ผู้เสียภาษีที่ซื่อสัตย์สุจริตไม่เสียเปรียบผู้ที่ทุจริตในการหลบหนีภาษี เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เสียภาษีจงใจหลีกเลี่ยงได้

4. ไม่เสียภาษีเพราะไม่มั่นใจว่าเงินภาษีที่เสียให้รัฐนั้น นำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติอย่างแท้จริงหรือไม่ มีการรั่วไหลในการใช้จ่ายเงินของประเทศมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงจากข้าราชการของรัฐ ซึ่งประชาชนบางส่วนเกิดความรู้สึกว่าการไม่เสียภาษีไม่เป็นผู้ที่สังคมรังเกียจแต่ทางตรงกันข้ามกลับได้รับการเยินยอสรรเสริญจากสังคมเป็นที่ยอมรับนับหน้าถือตาเป็นผู้มีเกียรติในสังคม

5. ไม่เสียภาษีเพราะประชาชนยังคงเห็นว่าความยุติธรรมในการเสียภาษียังไม่เป็นธรรม กล่าวคือผู้มีรายได้มากและมีอิทธิพลเสียภาษีน้อย หากตนจะต้องเสียภาษีอย่างถูกต้องก็จะเกิดความเสียเปรียบเป็นปัจจัยทำให้ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนลดลงอย่างมากและต่างก็จะพยายามหลีกเลี่ยง หลบหนีภาษีอากร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

6. สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อการหลบหนีและการหลีกเลี่ยงภาษีอากรอยู่มาก เช่น หากภาวะเศรษฐกิจต่ำ การว่างงานในอัตราสูง ธุรกิจการค้าหลายแห่งประสบการขาดทุน แรงกดดันทางด้านการหลบหนีภาษีอากรมีมากขึ้น หรือหากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ มาตรฐานการครองอาชีพของประชาชนไม่สูง ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ การหลีกเลี่ยงภาษีอากรก็จะมีมากขึ้น

7. การบริหารภาษีอากรที่ไม่มีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จูงใจให้ผู้เสียภาษีพยายามหลบหนีภาษีมากขึ้น ลักษณะด้อยประสิทธิภาพทางการบริหารภาษีอากรนั้นอาจเนื่องมาจากการจัดองค์กรของหน่วยงานจัดเก็บภาษียังไม่ดีพอ สมรรถนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จัดเก็บอากรยังอยู่ในระดับต่ำ อุปกรณ์เครื่องใช้มีไม่พอเพียงและไม่รวดเร็วพอต่อการปฏิบัติงานเร่งด่วนตลอดจนอัตรากำลังโดยรวมของเจ้าหน้าที่อาจมีไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เสียภาษี นอกจากนี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความซื่อสุจริตของเจ้าหน้าที่ภาษีอากร หากมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในหมู่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดเก็บภาษีอากร ภาษีอากรที่จะจัดเก็บได้ก็จะไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่าควรจะเป็น หากมีการบริหารภาษีอากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลบเลี่ยงภาษีอากรก็ได้ผลยิ่งขึ้น ผู้เสียภาษีมีความเกรงกลัวต่อการหลบหนีภาษีอากรมากขึ้น เพราะเห็นว่าไม่คุ้มกับการเสี่ยงที่จะถูกตรวจพบในภายหลังซึ่งต้องถูกลงโทษด้วย

สรุปได้ว่าความหมายของประสิทธิภาพในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง แนวความคิดในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถจัดเก็บได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญที่กำหนดความที่มีประสิทธิภาพ เช่น การประชาสัมพันธ์ ลักษณะของกฎหมายภาษีอากร โครงสร้างของภาษีอากร การวางระบบงานและการปฏิบัติงานให้ได้ผลในระยะเวลาที่รวดเร็ว ต้องพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประมวลผลเพื่อให้เกิดความรวดเร็วความถูกต้องในการให้บริการประชาชน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาของตัวแปรตาม

การบริหารภาษีอากร

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดพื้นฐานของการจัดเก็บภาษี ไว้ดังนี้

มานิตย์ ผิวขาว (2546 : 21) เสนอแนวคิดว่าหลักการจัดเก็บภาษีในปัจจุบันมีด้วยกันหลายวิธี โดยในที่นี้กล่าวถึงเฉพาะ 2 หลักการสำคัญและเป็นที่นิยมคือ

1. การจัดเก็บตามความสามารถ การจัดเก็บภาษีแบบนี้เป็นการจัดเก็บตามความสามารถในการจ่ายภาษีของแต่ละบุคคลโดยบุคคลที่มีความสามารถในการจ่ายมากก็ควรที่จะมีภาระภาษี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

มากกว่าคนที่มีความสามารถในการจ่ายต่ำกว่า โดยการจัดเก็บตามหลักความสามารถในการจ่ายนี้สามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่นำมาใช้ในการแสดงถึงความสามารถในการจ่าย ดังนี้คือ

1.1 การจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้ของบุคคล เป็นการจัดการจากฐานรายได้ของบุคคล เนื่องจากรายได้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของความสามารถในการจ่ายภาษีสูงกว่าคนที่มีรายได้ต่ำ ดังนั้นคนรวยควรมีภาระภาษีมากกว่าคนจน อย่างไรก็ตามยังมีข้อถกเถียงว่าจำนวนภาษีที่คนมีรายได้สูงจะต้องจ่ายมากกว่านั้น ต้องจ่ายมากกว่าคนที่มีรายได้ต่ำเท่าใดเพราะมีความเป็นไปได้ว่าแม้จำนวนเงินภาษีที่คนรวยจ่ายนั้นสูงกว่า แต่เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนต่อรายได้แล้วอาจจะมีสัดส่วนต่ำกว่าคนที่มีรายได้น้อยกว่าได้ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้มาก นอกจากนี้ระบบภาษีที่ใช้รายได้ของประชาชนเป็นฐานในการจัดเก็บภาษีจากคนที่สร้างผลผลิตให้กับเศรษฐกิจจึงก่อให้เกิดคำถามที่ว่าระบบภาษีแบบนี้ก่อให้เกิดความยุติธรรมที่แท้จริงหรือไม่

1.2 การจัดเก็บภาษีโดยใช้การบริโภคเป็นฐาน แนวคิดนี้ระบบภาษีควรที่จัดเก็บจากคนที่ใช้ทรัพยากรของเศรษฐกิจแทนที่จะเก็บจากคนที่สร้างผลผลิตให้กับเศรษฐกิจ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรม นั่นคือ ควรเก็บภาษีโดยใช้การบริโภคเป็นฐานกล่าวคือ ผู้บริโภคมากสมควรจ่ายภาษีมากกว่าผู้ที่บริโภคน้อย อย่างไรก็ตามปัญหาที่ตามมาก็คือ การจัดเก็บภาษีนี้อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้เพราะประชาชนแต่ละคนสามารถออมรายได้ที่ได้มาเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคตหลังจากที่เกษียณจากการทำงาน โดยการออมอาจกระทำโดยการฝากเงินกับธนาคารหรือซื้อพันธบัตรซึ่งให้ผลตอบแทนกับผู้ออมทำให้อนาคตผู้ออมสามารถบริโภคได้มากขึ้น ทำให้ต้องเสียภาษีมากกว่าในกรณีที่ไม่ออมเงิน ดังนั้นจึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมสำหรับผู้บริโภคที่ประหยัดออม เพราะจะต้องเสียภาษีมากกว่าผู้บริโภคที่ไม่มีออมเงิน ทั้ง ๆ ที่มีความสามารถในการหารายได้และความสามารถในการจ่ายภาษีเท่าเทียมกัน

1.3 การจัดเก็บภาษีจากรายได้ตลอดชีพ เป็นระบบภาษีที่คิดจากมูลค่าปัจจุบันของรายได้ทั้งชีวิตแทนที่จะคำนึงถึงรายได้ในปีเดียว ซึ่งมีความไม่แน่นอนสูง โดยการจัดเก็บภาษีที่คำนึงถึงรายได้ทั้งชีวิตของแต่ละบุคคลนั้นสะท้อนถึงความสามารถในการจ่ายภาษีที่แท้จริงตลอดช่วงอายุของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม สมมุติให้ไม่มีการถ่ายโอนมรดกไปยังลูกหลาน ระบบภาษีแบบนี้จะมีนัยเดียวกับการคิดจากมูลค่าปัจจุบันของการบริโภคทั้งชีวิต ดังนั้นยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องผลตอบแทนจากการอดออมเช่นเดียวกันกับระบบภาษีที่คิดจากการบริโภคและปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของรายได้ทั้งชีวิตของแต่ละคนนั้น ทำได้ยากเนื่องจากรายได้ของแต่ละคนไม่ได้มีที่มาจากเงินเดือนเพียงแหล่งเดียว แต่อาจจะมาจากการลงทุน การขายสินทรัพย์ ที่ดิน หรือเป็นผลตอบแทนจากการออมก็ได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. หลักผลประโยชน์เป็นการจัดเก็บภาษีเน้นในเรื่องของความเท่าเทียม กล่าวคือประชาชนควรจะชำระภาษีให้กับรัฐบาลในสัดส่วนที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นได้รับจากการให้บริการสาธารณะนั้น ๆ ของภาครัฐ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับคนที่ไม่ได้ใช้บริการสาธารณะดังกล่าว ซึ่งแนวคิดนี้มีความคล้ายคลึงกับหลักการจ่ายค่าใช้บริการในภาคเอกชน นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีตามหลักการข้างต้นจะเป็นการเชื่อมโยงการตัดสินใจในการจัดหาบริการสาธารณะของรัฐเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษี เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการใช้จ่ายบริการสาธารณะนั้น ๆ โดยในท้ายที่สุดแล้วผลประโยชน์สุทธิที่แต่ละคนจะได้รับจะต้องเท่ากันในขณะที่ (หลักความสามารถในการจ่าย) จะคำนึงถึงแต่เฉพาะการจัดเก็บภาษีเพียงด้านเดียวและไม่ได้เชื่อมโยงรายได้ดังกล่าวเข้ากับภาระงานที่ท้องถิ่นควรจะดำเนินการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความรับผิดชอบของท้องถิ่นต่อประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงแนวคิดวิธีในการจัดเก็บภาษีเห็นได้ว่า หลักผลประโยชน์มีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีตามหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด เนื่องจากเป็นหลักการที่ประสานระหว่างหลักในการกำหนดภาระหน้าที่ในการใช้จ่ายของรัฐบาลในแต่ละระดับกับหลักการกำหนดภาษีที่ท้องถิ่นควรได้รับเข้าด้วยกัน

แนวทางในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่ดี โดยเสนอว่าการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่ดี ควรจะจัดเก็บจากแหล่งรายได้ที่เพียงพอและสอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ มีความชัดเจนในการรับผิดชอบต่อภาษีที่จัดเก็บ สามารถสรุปแนวทางในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นที่ดีได้ดังนี้ คือ ควรเป็นการจัดเก็บที่เป็นกลางมากที่สุด เท่าที่เป็นไปได้ ทำให้เกิดการบิดเบือนในพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ผลิตน้อยที่สุด การบริหารจัดการสามารถทำได้ง่าย ควรเป็นฐานรายได้ที่พอเพียงและสม่ำเสมอไม่ผันผวนมากจนเกินไป มีการจัดเก็บที่เป็นธรรม การจัดเก็บที่โปร่งใส มีเหตุผลอธิบายได้ชัดเจน มีต้นทุนในการเก็บภาษีต่ำ ทั้งในส่วนของหน่วยงานที่ทำ หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บและส่วนของผู้เสียภาษี (มานิตย์ ผิวขาว. 2546 : 43)

มูลศรี สงวนชีพ และพงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ (2537 : 29) ได้กล่าวว่า บุคลากรในการบริหารการจัดเก็บภาษีใด ๆ ก็ตาม ตัวบุคคลในการบริหารเป็นปัญหาสำคัญที่สุด และกฎหมายภาษีอากรที่ทำให้การบริหารการเก็บภาษีอากรจะต้องไม่อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรมากเกินไปนัก ตลอดทั้งความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับภาษีอากร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานภาษีอากร ถ้าหากประชาชนมีความรู้สึกเห็นชอบด้วยกฎหมายภาษีอากร การบริหารภาษีอากรก็เป็นไปด้วยความง่าย

สุเทพ พงษ์พิทักษ์ (2542 : 44) กล่าวว่าลักษณะของระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี เป็นหลักการพื้นฐานที่จะตอบสนองการบริการการจัดเก็บภาษีเนื่องจากการที่รัฐจะจัดเก็บภาษี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

อากรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย รัฐจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายเงินภาษีจากรายได้ การบริโภค และทรัพย์สินของประชาชนอย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีกว่าการชำระค่าภาษีอากรให้แก่รัฐ จึงต้องนำระบบภาษีอากรที่ดีมาใช้ ภาษีอากรที่ดีควรมีความยุติธรรมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด ลักษณะของภาษีอากรที่ดี มีดังนี้

1. หลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ภาษีตามความต้องการของรัฐตามระดับความสามารถในการเสียภาษีหรือระดับฐานประเภทอื่นแล้วแต่จะเลือกสรร การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เสียภาษีทุกคน

2. หลักความไม่แน่นอน หมายถึง การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้นกฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ชัดแจ้งต่อผู้เสียภาษีทุกคน ในเรื่องของฐานภาษีอัตราภาษีตลอดจนวันเวลาและวิธีการจัดเก็บภาษี ซึ่งตามหลักนี้เป็นการวางเกณฑ์ การจัดเก็บภาษีให้ทราบอย่างชัดแจ้ง เพื่อที่ให้ผู้เสียภาษีมีโอกาสปรับปรุงวิธีการดำเนินธุรกิจของตนเองและจัดเตรียมค่าใช้จ่ายด้านภาษีล่วงหน้า และสามารถชำระภาษีได้โดยถูกต้องตามกำหนดเวลาและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

3. หลักความสะดวก หมายถึง ภาษีอากรทุกประเภทควรเรียกเก็บตามเวลาหรือตามวิธีที่สะดวกที่สุดแก่ผู้ชำระภาษี กล่าวคือเมื่อประชาชนมีภาระที่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐแล้วก็ควรได้รับความสะดวกในการติดต่อชำระภาษี เป็นต้นว่าควรกำหนดระยะเวลาการชำระภาษีให้เหมาะสมแก่ฤดูกาล โดยวางวิธีการเก็บให้ง่ายต่อการชำระและกำหนดสถานที่ที่จะต้องเสียภาษีไว้ให้สะดวกแก่การสัญจรไปมา ตลอดจนการให้คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติในการเสียภาษีตามสมควร เป็นต้น หลักสะดวกนี้หากได้วางไว้เหมาะสมแล้ว ย่อมจูงใจให้ประชาชนร่วมมือเสียภาษีอากรโดยครบถ้วนยิ่งขึ้น

4. หลักความประหยัด หมายถึง ภาษีอากรควรจะเป็นภาระของผู้เสียภาษีน้อยที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำสุดด้วย แต่ให้ได้ผลประโยชน์มากที่สุดและการจัดเก็บภาษีควรมีผลกระทบต่อการทำงานของภาคเอกชนน้อยที่สุด ยกตัวอย่างภาษีอากรที่ไม่ถูกต้องตามหลักประหยัด ได้แก่ ภาษีอากรบางประเภทซึ่งต้องใช้เจ้าหน้าที่จัดเก็บจำนวนมากจนทำให้ประชาชนท้อถอยในการทำงาน

5. หลักอำนวยรายได้ หมายถึง ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือภาษีที่ฐานใหญ่และฐานของภาษีขยายตัวได้อย่างรวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้นได้มากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั้น

6. หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจทำให้การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การขาย การลงทุนขึ้นอยู่กับระบบภาษีและต้องก่อให้เกิดผลกระทบต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจและกลไกตลาด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

น้อยที่สุด การจัดสรรทรัพยากรของธรรมชาติต้องดำเนินไปตามกลไกของตลาด ระบบภาษีอากรจะต้องไม่เป็นเหตุจูงใจในการตัดสินในการลงทุนทางเศรษฐกิจ

7. หลักความยืดหยุ่น ภาษีอากรต้องเอื้ออำนวยต่อการใช้นโยบายในการรักษาเสถียรภาพและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษี เพื่อมิให้กระทบต่อภาวการณ์ครองชีพของประชาชน เมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป

8. หลักการยอมรับ ภาษีอากรแต่ละประเภทจะทำได้ง่ายขึ้นถ้าประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนจะยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษีนั้นการจัดเก็บภาษีต้องเป็นที่ยอมรับและให้ประชาชนเกิดความเต็มใจในการเสียภาษี หลักการยอมรับนี้จะเป็นส่วนช่วยในการป้องกันมิให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากร

9. หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ระบบภาษีอากรที่ดีนั้น ภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บอย่างได้ผล ในทางปฏิบัติภาษีอากรบางอย่างแม้จะมีเหตุผลดีในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บภาษีเป็นไปได้ยาก ภาษีนั้นจะถือว่าเป็นภาษีที่ดีไม่ได้ เช่น ภาษีการค้าปลีก หรือภาษีการใช้จ่ายนั้นเป็นภาษีที่ดีในทางทฤษฎีแต่สำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนานั้นจะไม่สามารถเก็บภาษีดังกล่าวได้อย่างได้ผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะขาดระบบการจดบันทึกและการตรวจสอบการเก็บภาษีที่ดีพอ ในกรณีเช่นนี้ภาษีดังกล่าวก็ถือเป็นภาษีที่ดีสำหรับประเทศไม่ได้

10. หลักการประชาธิปไตย การนำภาษีใด ๆ มาใช้ในแต่ละสังคมโดยภาพรวมถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดต่าง ๆ ในระบบภาษีอากรที่บังคับใช้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นทั้งในด้านสนับสนุน คัดค้านได้ทั่วไปซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาระบบการจัดเก็บภาษีที่นำมาบังคับใช้กับตนเอง ซึ่งจะทำให้ระบบภาษีอากรสามารถบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพ

สำหรับแนวทางการปฏิบัติ ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติดังกล่าว ดังนี้ (ณรงค์ เขมวิรัตน์. 2539 : 18)

1. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีบำรุงท้องถิ่น ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพราะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะบริการให้ราษฎรผู้เสียภาษียินดีและเต็มใจที่จะมาชำระภาษีตามหน้าที่ของตนภายในเวลาที่กำหนด อันเป็นการตัดภาระแก่เจ้าหน้าที่ในการติดตามทวงถามหรือเตือนให้ผู้ค้างชำระนำเงินภาษีมาชำระในภายหลัง ซึ่งเป็นผลดีแก่ทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องเพิ่มงานผู้เสียภาษีก็ไม่ต้องเพิ่มเงิน (เงินค่าปรับหรือเงินเพิ่มในกรณีเสียภาษีช้ากว่ากำหนด) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีจะต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาชำระภาษีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ความร่วมมือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับราษฎรเพราะฉะนั้นจึงต้องกระตุ้นและปลูกฝังทัศนคติให้บุคคลดังกล่าวเห็นความสำคัญของภาษีบำรุงท้องที่ โดยชี้ให้เห็นว่าเขามีส่วนช่วยในการเร่งรัดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้ได้ผลเพียงใดเท่ากับเขาและราษฎรในท้องที่ของเขา มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของเขาเพียงนั้น

3. ความซื่อสัตย์สุจริต เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบการเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นจะต้องซื่อสัตย์สุจริต เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระทบกระเทือนถึงเกียรติภูมิและความเชื่อถือของราษฎรตลอดจนความก้าวหน้าในชีวิตราชการอีกด้วย ฉะนั้นต้องระมัดระวังมิให้เกิดการทุจริตในด้านการเงินเกิดขึ้นได้ นั่นคือต้องมีการตรวจสอบควบคุมเงินภาษีที่เก็บได้ให้ถูกต้องตรงกับหลักฐานการรับเงินภาษีทุกขั้นตอน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดพลาดหรือรั่วไหลขึ้นได้

4. การวางแผนดำเนินการและการรายงานผลการจัดเก็บ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต้องกำหนดแผนดำเนินงานในการจัดเก็บ เช่น การเตรียมการ การติดตามทวงถาม การแจ้งเตือน ฯลฯ และในการนี้ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานผลการจัดเก็บภาษี เพื่อทราบผลการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปรับปรุงได้ทันท่วงที หากทำได้ดังนี้ก็จะช่วยลดภาษีที่ค้างชำระให้ลดลงและหมดไปในที่สุด

5. การประชาสัมพันธ์ ในทางปฏิบัติมักปรากฏว่าประชาชนไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเสียภาษี ไม่ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในการเสียภาษีว่าเป็นภารกิจที่พึงกระทำ และไม่ทราบถึงผลที่ตนจะได้รับจากการเสียภาษีนั้น ในข้อนี้จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบในรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเสียภาษีเมื่อประชาชนได้ทราบในรายละเอียด ตระหนักว่าเงินภาษีที่ตนเสียนั้นได้รับการตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ก็ย่อมเกิดความภูมิใจว่าตนมีส่วนช่วยในการพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะทำให้ยินดีร่วมมือเสียภาษีให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยยิ่งขึ้น

โครงสร้างการคลังท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องถิ่น

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับลักษณะและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทที่สำคัญ คือ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง รายได้ที่รัฐบาลเก็บให้ รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้และเงินอุดหนุน

มาลัยทิพย์ วานิชย์ (2542 : 56) กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจะมีโครงสร้างรายได้ประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ รายได้ภาษีอากรและรายได้ที่มิใช่ภาษีอากรที่กฎหมายกำหนดให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดเก็บเอง เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์ อากรรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียม ค่าปรับค่าใบอนุญาตและรายได้อื่น ๆ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. รายได้ท้องถิ่นที่รัฐบาลเก็บให้ ได้แก่ รายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย แต่รายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดเก็บเองได้หรือจัดเก็บได้ไม่ทั่วถึง จึงมีความจำเป็นต้องให้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บรายได้ของรัฐบาลทำหน้าที่จัดเก็บให้และนำเงินรายได้ที่ได้มาจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนรถยนต์ และค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

3. รายได้จากภาษีของรัฐบาลที่แบ่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีประเภทนี้เพียงประเภทเดียวก็คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 อัตราไม่เกินร้อยละ 30 ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนโดยให้เป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บภาษีดังกล่าว

4. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไป และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดหรือจัดสรรเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินตามนโยบายของรัฐบาลในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นการเฉพาะ

รายได้ขององค์กรส่วนท้องถิ่นมาจากกฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดแหล่งที่มาของรายได้และให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้เอง รวมทั้งกำหนดการจัดสรรเงินรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายดังกล่าวซึ่งประกอบด้วยกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ ได้แก่กฎหมายองค์การบริหารส่วนจังหวัด กฎหมายเทศบาล กฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ นอกจากนี้ กฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรายได้เพิ่มจากเงินภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรซึ่งรัฐแบ่งเพิ่มให้ตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยไม่ต้องออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเฉพาะ ซึ่งกำหนดแหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะมีรายได้มาจากรายได้ประเภทใดบ้างและให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้เอง โดยการออกข้อบัญญัติจัดเก็บรายได้หรือให้มีอำนาจจัดเก็บได้เลย เช่น กฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน กฎหมายภาษีป้าย กฎหมายภาษีบำรุงท้องที่ กฎหมายการสาธารณสุข

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นการจัดเก็บรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองซึ่งประกอบด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นกับที่ดินที่ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นนั้น และในปีผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขายที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อื่นอยู่อาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้ หรือสิ่งก่อสร้างที่เป็นจุดรับส่งสัญญาณโทรศัพท์มือถือและที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับสิ่งก่อสร้างดังกล่าวซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้แก่ เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นกับที่ดินที่ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลุกสร้างอย่างอื่นนั้น (เจ้าของทรัพย์สิน) โดยเจ้าของทรัพย์สินต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี อัตราภาษีคิดเป็นร้อยละ 12. 5 ของค่ารายปี ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องชำระค่าภาษีต่อพนักงานเก็บภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นตั้งอยู่ หากประชาชนไม่พอใจในการแจ้งการประเมินโดยเห็นว่าค่าภาษีสูงเกินไป มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ตามแบบที่กำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งประเมิน และเมื่อได้รับแจ้งผลการชี้ขาดแล้วยังไม่พอใจอีกมีสิทธินำเรื่องร้องต่อศาลได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำชี้ขาด

การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน บางครั้งประชาชนเข้าใจผิดคิดว่าการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นอย่างเดียวกับภาษีที่ต้องเสียทุกปีให้กับกรมสรรพากร(ภาษีเงินได้) และมองว่าเป็นการจัดเก็บซ้ำซ้อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในต่างจังหวัดจะถูกประชาชนต่อว่าอย่างมากมาย ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีท้องถิ่นจัดเก็บเอง ท้องถิ่นในที่นี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา เมื่อมีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน รายได้ทั้งหมดเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บภาษีนั้นทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งต่างจากการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรที่ส่งเป็นรายได้ของรัฐบาลกลางเพื่อนำมาบริหารประเทศในส่วนรวม (วีรากานต์ ห่วงรักษ์. 2546 : 48)

ในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น ประชาชนยังมีความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการจัดเก็บภาษีโดยกรมสรรพากร ซึ่งอาจเกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นที่จะต้องทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความถึง องค์กรปกครองที่รับผิดชอบในการดูแลความอยู่ดีกินดีของประชาชนในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดด้วยอำนาจการปกครองภายใต้กฎหมาย โดยที่ผู้บริหารได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น

รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบัน (ปี 2554) แบ่งเป็น 2 กลุ่มรวม 5 ประเภท ดังนี้

กลุ่มที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) โดยการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ปัจจุบันมีจำนวนทั้งหมด 76 แห่ง ซึ่งเท่ากับจำนวนจังหวัดของการปกครองส่วนภูมิภาค

เทศบาล จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ต่อมาปี 2542 ได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาล ทำให้ในปัจจุบันมีเทศบาลจำนวน 2,082 แห่งทั่วประเทศ สามารถแบ่งเทศบาลออกได้เป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ดังนี้

เทศบาลนคร ได้แก่ เทศบาลที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

เทศบาลเมือง ได้แก่ เทศบาลอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือเทศบาลที่มีประชากรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป

เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลตำบล โดยสามารถแบ่งระดับเทศบาลตำบลได้จากเกณฑ์ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบล่าสุดที่เริ่มจัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,673 แห่ง

กลุ่มที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิเศษที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร

เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิเศษที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเมืองพัทยา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งประกอบด้วยฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่น โดยที่สมาชิกสภาท้องถิ่นแต่ละแห่งจะประกอบด้วยฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่น โดยที่สมาชิกท้องถิ่นได้รับการคัดเลือกจากประชาชนทุก 4-5 ปี (ในอดีตกำหนดให้เลือกตั้งทุก 5 ปี แต่หลังจากที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงกำหนดให้เลือกตั้งทุก 4 ปี) ซึ่งหัวหน้าฝ่ายบริหารได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งทำหน้าที่ดูแลประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

และต้องประสานงานกับการปกครองส่วนกลางและภูมิภาคด้วย เช่น งบประมาณประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละระดับต้องเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ และการบริหารงบประมาณจะได้รับการตรวจสอบโดยสำนักตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อให้การปกครองรวมไปถึงการบริหารประเทศและท้องถิ่นไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างราบรื่นนั้นก็คือรายได้ที่เพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่การจัดหาบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2. ภาษีป้าย ป้ายที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้การประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยตัวอักษรภาพหรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธี ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ เจ้าของป้าย ซึ่งเจ้าของป้ายที่มีหน้าที่เสียภาษีป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในเดือนมีนาคมของทุกปี โดยป้ายที่ติดตั้งเป็นปีแรก ให้คิดภาษีป้ายเป็นรายงวด งวดละ 3 เดือนและเริ่มเสียตั้งแต่งวดที่ติดตั้งจนถึงงวดสุดท้ายของปี โดยเสียดังนี้

งวดที่ 1 มกราคม-มีนาคม ให้เก็บร้อยละ 100%

งวดที่ 2 เมษายน-มิถุนายน ให้เก็บร้อยละ 75%

งวดที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ให้เก็บร้อยละ 50%

งวดที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม ให้เก็บร้อยละ 25%

อัตราภาษีป้าย แบ่งเป็น 3 อัตรา

2.1 อักษรไทยล้วน เสีย 3 บาท/500 ตารางเซนติเมตร

2.2 อักษรไทยปนอักษรต่างประเทศ/ภาพ/เครื่องหมายอื่น เสีย 20 บาท/500 ตารางเซนติเมตร

2.3 ป้ายดังต่อไปนี้ เสีย 40 บาท/500 ตารางเซนติเมตร

2.3.1 ไม่มีอักษรไทย

2.3.2 อักษรไทยบางส่วนหรือทั้งหมดอยู่ใต้หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ

ในการคำนวณพื้นที่ป้ายให้คำนวณเป็นตารางเซนติเมตร ดังนี้ ป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ให้นำส่วนกว้าง x ส่วนยาวที่สุดของขอบป้าย ป้ายที่ไม่มีขอบเขตกำหนดได้ให้ถือตัวอักษรภาพหรือเครื่องหมายที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตเพื่อกำหนดส่วนที่กว้างที่สุดและยาวที่สุดและคำนวณเหมือนป้ายที่มีขอบเขต ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องมาชำระภาษีภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

ผู้เสียภาษีสามารถผ่อนชำระหนี้ภาษีป้ายได้ในกรณีที่ภาษีป้ายมีจำนวนเงิน 3,000 บาท ขึ้นไปให้ผ่อนชำระเป็น 3 งวด ๆ ละเท่า ๆ กัน โดยแจ้งความจำนงเป็นหนังสือก่อนครบกำหนดเวลาชำระหนี้เมื่อผู้เสียภาษีได้รับแจ้งการประเมินแล้วเห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องมีสิทธิยื่นอุทธรณ์การประเมินต่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินและเมื่อได้รับคำวินิจฉัยการอุทธรณ์แล้วเห็นว่ายังไม่ถูกต้องสามารถนำเรื่องขึ้นสู่ศาลได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันรับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์โดยผู้ชำระภาษีจะต้องชำระภาษีให้ครบถ้วนก่อน

3. ภาษีบำรุงท้องที่ ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน เช่น พื้นที่ที่เป็นภูเขา หรือที่มีน้ำด้วย ซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปีใดมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น โดยเจ้าหน้าที่ดินซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดินแบบแสดงรายการที่ได้ยื่นไว้นั้นใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลา 4 ปี ซึ่งประชาชนผู้เสียภาษีต้องเสียภาษีภายในเดือนเมษายนของทุกปี

อัตราภาษีบำรุงท้องที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ แบ่งเป็น 34 อัตรา โดยราคาปานกลางที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาท ให้เสียภาษีดังนี้ ราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาทแรกเสียภาษี 70 บาท ส่วนที่เกิน 30,000 บาท เสียภาษี 10,000 บาท ต่อ 25 บาท

การคำนวณภาษีบำรุงท้องที่ คำนวณจากราคาปานกลางของที่ดินคูณอัตราภาษีเนื้อที่ดินเพื่อคำนวณภาษี(ไร่) = เนื้อที่ถือครอง-เนื้อที่เกณฑ์ลดหย่อน

การลดหย่อน/การยกเว้น/การลดภาษี บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวกันหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตนหรือประกอบกสิกรรมของตนเองไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

3.1 เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ลดหย่อน 3-5 ไร่

3.2 เขตเทศบาลตำบลหรือเขตสุขาภิบาลให้ลดหย่อน 200-400 ตารางวา

3.3 เขตเทศบาลอื่นนอกจากเขตเทศบาลตำบลและเขตเมืองพัทยาให้ลดหย่อน 50 – 100 ตารางวา

ประชาชนเป็นผู้ที่ต้องเสียภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นและจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนประชาชนจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องเสียภาษีและค่าธรรมเนียมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรามภัฏ

ในกรณีที่ประชาชนเป็นเจ้าของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ เช่น ให้เช่า หรือใช้เป็นที่ประกอบกิจการต่าง ๆ เพื่อหารายได้ โดยโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินแก่เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนตำบลนั้น โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ต้องยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน พร้อมด้วยหลักฐาน ณ สำนักงานเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

3.2 หลักฐานใช้ประกอบการเสียภาษี เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน/บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาโฉนด-สัญญาซื้อขายโรงเรือน สัญญาเช่าโรงเรือน/สัญญาเช่าที่ดิน ทะเบียนพาณิชย์ ทะเบียนการค้า ใบอนุญาตปลูกสร้างอาคาร/ใบอนุญาตจัดตั้งหรือประกอบกิจการโรงงานและหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงการเริ่มใช้ประโยชน์ทรัพย์สิน

3.3 ประชาชนผู้เสียภาษีเมื่อได้รับแจ้งการประเมินภาษีโรงเรือนและที่ดินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วต้องชำระภายใน 30 วัน นับจากวันที่ถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

3. 4 หากประชาชนไม่พอใจในการแจ้งการประเมิน โดยเห็นว่าค่าภาษีสูงเกินไปมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ตามแบบที่กำหนดภายใน 15 วัน ได้นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการประเมิน และการอุทธรณ์ภาษีไม่มีผลต่อการชำระค่าภาษีตาม (3) ยังคงต้องชำระภาษีภายใน 30 วันนับจากวันที่ถัดจากวันที่ได้แจ้งการประเมิน หากเหตุผลการอุทธรณ์มีคำชี้ขาดให้ลดภาษี ประชาชนมีสิทธิได้รับเงินส่วนเกินนั้นคืนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหากไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา ย่อมไม่มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลภาษีอากรกลาง

3.5 เมื่อประชาชนได้รับแจ้งผลการชี้ขาดที่ได้อุทธรณ์ตาม (4) ยังไม่พอใจมีสิทธินำเรื่องร้องต่อศาลภาษีอากรกลางได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำชี้ขาดและหากไม่ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดเวลา ย่อมไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล

ในกรณีที่ประชาชนเป็นเจ้าของป้ายที่ติดตั้งป้ายเพื่อแสดงชื่อ ยี่ห้อหรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหากำไร โดยป้ายติดตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลให้เสียภาษีป้ายแก่เทศบาลหรือองค์บริหารส่วนตำบล โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประชาชนต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายพร้อมด้วยหลักฐาน ณ สำนักงานเทศบาลหรือองค์กาบริหารส่วนตำบลที่ป้ายนั้นติดตั้งอยู่ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

3.2 หลักฐานที่ใช้ประกอบในการเสียภาษี อาทิเช่น บัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หนังสือรับรองหุ้นส่วนบริษัท ใบอนุญาตติดตั้งป้าย ฯลฯ

3.3 ผู้เสียภาษีต้องมาชำระภาษีภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการประเมิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3.4 ผู้เสียภาษีสามารถผ่อนชำระหนี้ภาษีป้ายได้ในกรณีที่ป้ายมีจำนวนเงิน 3,000 บาท ขึ้นไป ให้ผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ละเท่า ๆ กัน โดยแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนครบกำหนดเวลาชำระหนี้

3.5 เมื่อผู้เสียภาษีได้รับการแจ้งการประเมิน เห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้อง มีสิทธิยื่นอุทธรณ์การประเมินต่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการประเมิน หากผลการอุทธรณ์มีคำชี้ขาดให้ลดภาษีประชาชนมีสิทธิได้รับเงินส่วนเกินนั้นคืนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหากไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา ศาลภาษีอากรกลางมีสิทธิที่จะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เมื่อได้รับคำวินิจฉัยการอุทธรณ์แล้วเห็นว่ายังไม่ถูกต้องสามารถนำเรื่องขึ้นสู่ศาลอากรกลางได้ภายใน 30 วันนับแต่วันรับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์และหากไม่ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดเวลา ศาลมีสิทธิที่จะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

ในกรณีที่ประชาชนเป็นเจ้าของที่ดินและที่ดินตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือองค์กรบริหารส่วนตำบลใดให้เสียภาษีบำรุงท้องที่แก่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ประชาชนผู้เป็นเจ้าของที่ดินต้องยื่นแบบแสดงรายการที่ดินพร้อมด้วยหลักฐาน ณ สำนักงานเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการประเมินราคาปานกลางของที่ดินหรือแบบแสดงรายการที่ดินนั้นใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลา 4 ปี

3.2 หลักฐานที่ใช้ประกอบในการเสียภาษี อาทิเช่น บัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาทะเบียนบ้าน หลักฐานแสดงถึงการเป็นเจ้าของที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.3 ฯลฯ ใบเสร็จรับเงินค่าภาษีครั้งล่าสุด (ถ้ามี) เป็นต้น

3.3 ประชาชนผู้เสียภาษีต้องเสียภายในเดือนเมษายนของทุกปี เว้นแต่กรณีได้รับใบแจ้งการประเมินหลังเดือนมีนาคม ต้องชำระภาษีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งการประเมิน

3.4 เมื่อเจ้าของที่ดินได้รับการประเมินภาษีบำรุงท้องที่แล้ว เห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้องสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ โดยยื่นผ่านเจ้าพนักงานประเมินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งประเมิน และการอุทธรณ์ภาษีนี้ผู้เสียภาษีต้องชำระภาษีภายในกำหนดตาม (3) หากผลการอุทธรณ์มีคำชี้ขาดให้ลดค่าภาษี ประชาชนมีสิทธิได้รับเงินส่วนเกินนั้นคืนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหากไม่ไปยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา ศาลภาษีอากรกลางมีสิทธิที่จะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

3.5 เมื่อผู้อุทธรณ์ได้รับคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว เห็นว่าไม่ถูกต้องอีกสามารถอุทธรณ์ต่อศาลภาษีอากรกลางได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ว่าราชการจังหวัดและหากไม่ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดเวลา ศาลมีสิทธิที่จะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้ายเป็นภาษีที่มีความสำคัญแก่ท้องถิ่นเป็นอันมาก ท้องถิ่นควรจะได้นำภาษีในส่วนนี้ตามเป้าหมาย สามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการทำเพื่อท้องถิ่น โดยท้องถิ่นโดยแท้ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น กรณีภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้ายนี้อาจมีปัญหาพิพาทกันระหว่างผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้กำหนดวิธีการยุติปัญหาไว้แล้วในชั้นของฝ่ายบริหารขององค์กร กรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อจำเป็นต้องเสนอคดีสู่ศาลเพื่อยุติข้อพิพาท ดังนั้น กระบวนการพิจารณาคดีในศาลหรือขั้นตอนการนำคดีไปสู่ศาลก็มีความจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจเช่นเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินคดีในศาลภาษีอากรหรืออาจเป็นศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมอื่นจึงเป็นกรณีที่ต้องทำความเข้าใจเรื่องการดำเนินคดีในศาลไว้ด้วย ซึ่งก็ได้นำเรื่องดังกล่าวและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องมารวบรวมไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาทำความเข้าใจและใช้ในทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ความเข็มแข็งของท้องถิ่น มิใช่อยู่ที่ความเป็นอิสระเท่านั้น หากต้องอยู่ที่การบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยตนเองหรือพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด ทำหน้าที่ด้วยความจริงจังและเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญในทุก ๆ ด้านไม่ว่า วัตถุ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและศีลธรรม ความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การกระทำให้สัมฤทธิผลดังกล่าวได้ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ รายได้เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานซึ่งได้มาจากการสนับสนุนโดยรัฐบาลจัดสรรให้ประเภทหนึ่งและเป็นรายได้ส่วนใหญ่ และรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและอื่น ๆ ดังนั้น รายได้จากภาษีท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญมากซึ่งท้องถิ่นจะต้องดำเนินให้ได้ภาษีท้องถิ่นมาพัฒนาพื้นที่มากที่สุด ที่ผู้บริหารและคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องติดตามเอาใจใส่เป็นพิเศษ

เมื่อทราบที่มาของรายได้แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบทบาทหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องเสียภาษีค่าธรรมเนียมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ก่อนที่จะนำรายได้ดังกล่าวไปใช้จ่ายในการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และขั้นตอนการเบิกจ่ายเงิน

รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง เงินตอบแทนอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้การใช้เงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ เช่น

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง
2. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. การศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

5. การสาธารณสุข

6. การรักษาความสงบเรียบร้อย การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

7. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

8. การป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป รายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทนั้นขึ้นอยู่กับฐานรายได้และอัตราการจัดเก็บ รวมทั้งหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้สำหรับรายได้ประเภทนั้น ๆ ได้ (วีรากานต์ ห่วงรักษ์. 2546 : 48-54)

การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พจนาถย์ วิชัยยา (2546 : 18) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลจากการที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ส่งผลให้การกระจายรายได้ให้ท้องถิ่นมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ รัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดและแบ่งว่ารายได้ประเภทใดบ้างที่ให้เป็นของท้องถิ่นและรายได้ประเภทใดบ้างที่ยังคงเป็นของรัฐบาลกลาง โดยกำหนดในรูปแบบของกฎหมายทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ การกำหนดรายได้ให้ท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ฐานะทางการคลังของรัฐบาล ความพร้อมของท้องถิ่น การเรียกร้องของท้องถิ่นรวมทั้งปัจจัยทางด้านการเมือง

2. โครงสร้างรายได้ของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างหรือที่มาของรายได้ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

2.1 ภาษีอากร ประกอบด้วย 1) ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องถิ่น ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์ 2) ภาษีที่ท้องถิ่นจะมอบให้รัฐจัดเก็บแทนได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และภาษีการพนัน 3) ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นนั้นทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

2.2 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ

2.3 รายได้จากทรัพย์สิน

2.4 รายได้จากสาธารณูปโภค

2.5 รายได้เบ็ดเตล็ดอื่น เช่น เงินอุทิศ เป็นต้น

2.6 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

2.7 เงินกู้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล นอกเหนือจากรายได้ที่กล่าวมาข้างต้นยังมีรายได้ประเภทอื่นอีก ได้แก่ 1) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน 2) รายได้จากทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ อากรรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมป่าไม้ เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาต และอาชญาบัตรการประมง ค่าภาคหลวงป่าไม้ค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม 3) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาตินโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 3 เป็นต้นมาจนถึงฉบับที่ 10 มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีฐานะการคลังที่มั่นคงสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรง การจัดเก็บภาษีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งส่งผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลต้องลดรายจ่ายและส่งผลต่อเงินอุดหนุนที่ให้แก่ท้องถิ่น เมื่อภาวการณ์เป็นเช่นนี้ท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น โดยเน้นระบบการจัดเก็บภาษีและเพิ่มรายได้เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนหรือเงินที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้หรือพึ่งพาให้น้อยลง อันจะทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารกิจการของตนมากขึ้น และลดการควบคุมจากรัฐบาลกลาง นอกจากนั้นยังเป็นการสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมากขึ้น

3. หน้าที่ของงานพัฒนาและจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 งานแผนที่ภาษี จะมีหน้าที่ ดังนี้ 1) งานคัดลอกข้อมูลที่ดิน 2) งานปรับข้อมูลแผนที่ภาษีโรงเรือนและที่ดิน 3) งานปรับแผนที่ภาษีบำรุงท้องที่ 4) งานตรวจสอบข้อมูลภาคสนาม กระทำในเดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคมของทุกปี โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ออกภาคสนาม เพื่อสำรวจข้อมูลโรงเรือนและที่ดินโดยตรงแล้ว เมื่อกลับมาถึงที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มากับข้อมูลที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่ว่าตรงกันหรือไม่ หากไม่ตรงก็จะทำการแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องตามที่ได้ไปสำรวจมา 5) งานตรวจสอบรหัสประจำแปลงที่ดินเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบรหัสประจำแปลงที่ดินหลังจากที่ได้ออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามมา 6) การจัดทำรายงานเสนองานทะเบียนทรัพย์สินและงานบริการข้อมูล เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน โรงเรือนและที่ดินมาแล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะทำการจัดเก็บข้อมูลที่ได้มาลงในใบทะเบียนทรัพย์สิน (แบบ ผ.ท.4) เพื่อทำรายงานเสนองานทรัพย์สิน 7) งานจัดเก็บและบำรุงรักษาแผนที่ภาษี เจ้าหน้าที่จะต้องบำรุงรักษาแผนที่ภาษีให้อยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมที่จะใช้งานได้เสมอ 8) งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3.2 งานทะเบียนทรัพย์สินจะมีหน้าที่ ดังนี้ 1) งานปรับปรุงข้อมูลในทะเบียนทรัพย์สินและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (อันได้แก่ ผ.ท. 1, 3 ,4 , 5 ,6 ,9 ,11 ,12 ,17) เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ต้องคอยปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด 2) งานสำรวจตรวจสอบข้อมูลภาคสนาม 3) งานตรวจสอบรหัสประจำแปลงที่ดินรหัสชื่อเจ้าของทรัพย์สินและรหัสชื่อผู้ชำระภาษี (แบบ ผ.ท.5) 4) งานจัดเก็บและดูแลรักษาทะเบียนทรัพย์สินและเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เนื่องจากข้อมูลถูกจัดเก็บอยู่ในรูปแบบเอกสารที่เป็นกระดาษ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ต้องหมั่นมาดูแลรักษาเอกสารที่จัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย และพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา 5) งานการจัดทำรายงานประจำเดือน จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบการจัดเก็บภาษีว่าเป็นไปด้วยดีหรือไม่อีกทั้งยังใช้สรุปผล เพื่อดูรายได้ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับในแต่ละเดือนอีกด้วย 6) งานอื่น ๆ เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับหมอบหมาย

3.3 งานพัฒนารายได้ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับ 1) งานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเสนอแนะเพื่อจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและการจัดหารายได้อื่น ๆ ของทางองค์การบริหารส่วนตำบล 2) งานวางแผนการจัดเก็บรายได้ และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ 3) งานวางแผนและโครงการเกี่ยวกับการจัดหารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) งานพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมิน และกำหนดค่ารายปีของภาษีโรงเรือนและที่บำรุงท้องที่และรายได้อื่น ๆ 5) งานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการชำระภาษีอากร 6) งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับหมอบหมาย

3.4 งานเร่งรัดรายได้ มีหน้าที่เกี่ยวกับ 1) งานจัดทำหนังสือแจ้งให้ผู้อยู่ในเกณฑ์เสียภาษีทราบล่วงหน้า 2) งานตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อของผู้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินหรือคำร้องภายในกำหนดและรายชื่อผู้ไม่ชำระภาษี ค่าธรรมเนียมและรายได้อื่นภายในกำหนดของแต่ละปี 3) งานจัดทำหนังสือแจ้งเตือนภาษีแก่ผู้เสียภาษี กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินภายในกำหนด 4) งานจัดทำหนังสือแจ้งเตือนแก่ผู้เสียภาษี กรณีไม่มาชำระภาษี ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่นภายในกำหนด 5) งานประสานงานกับฝ่ายนิติการเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีท้องถิ่น (ไม่ยื่นแบบฯและไม่ชำระภาษี) โดยเสนอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการ 6) งานเกี่ยวกับการดำเนินการยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน 7) งานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการเร่งรัดรายได้ 8) งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับหมอบหมาย

4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานจัดเก็บรายได้

4.1 ระบบการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร 3 ประเภท คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตประกอบกิจการการค้าตาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข แนวความคิดเบื้องต้นของแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน คือ ทรัพย์สินทุกอย่างตั้งอยู่บนที่ดินสามารถหาตำแหน่งที่ตั้ง ขนาด และลักษณะการใช้ประโยชน์รวมไปถึงเจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินในระบบประกอบด้วยเอกสาร 2 ประเภท คือ 1) แผนที่ภาษี เป็นแผนที่ที่แสดงตำแหน่ง รูปร่างลักษณะ ขนาดของแปลงที่ดินอาคารหรือโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งรหัสประจำแปลงที่ดิน และเลขที่บ้านของอาคารนั้น 2) ทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท.4) เป็นทะเบียนที่แสดงรายการทรัพย์สิน ประกอบด้วยที่ดิน อาคารหรือโรงเรือนสิ่งปลูกสร้าง ป้าย และการประกอบการค้าของเจ้าของทรัพย์สิน สาระสำคัญและการบันทึกข้อมูลในระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินแหล่งที่มาของข้อมูลในแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมี 2 ประการ คือ 1) ข้อมูลทางเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ รูปร่างตำแหน่งของที่ดิน โดยพื้นฐานจากระวางที่ดินประเภทต่าง ๆ นอกจากนั้นข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ก็เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารสิทธิ์และสัญญาต่าง ๆ ที่มีผู้ทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ที่มาของข้อมูลหลักเหล่านี้ก็คือ สำนักงานที่ดิน และจากหน่วยราชการที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งความร่วมมือจากเจ้าของทรัพย์สินด้วย ข้อมูลประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเอกสารของทางราชการ 2) จากข้อมูลที่ได้สำรวจในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินนั้น นอกจากจะใช้ข้อมูลจากการคัดลอกเอกสารทางราชการดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการจัดชุดสำรวจภาคสนามออกตรวจสอบรายการทรัพย์สิน และลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่จริง โดยใช้แผนที่แม่บทเป็นตัวนำไปยังที่หมาย พนักงานสนามจะทำการตรวจสอบข้อมูลที่คัดมาจากสำนักงานที่ดินกับความเป็นจริง รวมทั้งสัมภาษณ์เจ้าของทรัพย์สินด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดสำหรับนำมาลงรายการในทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท. 4) ต่อไป ข้อมูลในแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น

4.1.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับที่ดินและข้อมูลการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ประกอบด้วย 1) ที่ตั้งของที่ดินตั้งอยู่ในเขต (Zone) เขตย่อย (Block) และแปลง (Lot) ใด 2) ชื่อ และที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน 3) ประเภทและเลขที่ของเอกสารสิทธิ์ เช่น โฉนด เป็นต้น 4) ขนาดหรือเนื้อที่ของที่ดิน 5) การใช้ประโยชน์ของที่ดิน เช่น ใช้ปลูกสร้างอาคาร ที่ดินให้เช่าปลูกไม้ยืนต้น ทำนาหรือเป็นที่ดินว่างเปล่าเป็นต้น

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ประกอบด้วย 1) ที่ตั้งของโรงเรือน 2) ชื่อและที่อยู่เจ้าของโรงเรือน 3) ลักษณะและขนาดของโรงเรือน เช่น เป็นตึกแถวบ้านไม้หรือโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น 4) ลักษณะการใช้ประโยชน์ของอาคาร เช่น การประกอบการค้าพักอาศัยหรือเก็บสินค้า เป็นต้น

4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับป้ายประกอบด้วย 1) ที่ตั้งของป้าย 2) ชื่อและที่อยู่ของเจ้าของป้ายและผู้ครอบครองป้าย 3) ประเภทและขนาดของป้าย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการค้า

5.1 ชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบกิจการค้า

5.2 ลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการค้าแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน สามารถนำมาใช้ประกอบการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การใช้ตรวจสอบกับแบบแสดงรายการทรัพย์สิน การประเมินภาษี การตรวจสอบว่าเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินครบถ้วนหรือไม่ ตลอดจนใช้ในการเร่งรัดติดตามภาษีค้างชำระรวมถึงการนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ อีกด้วย (พจนาถย์ วิชัยยา. 2546 : 46)

การจัดทำแผนที่ภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดทำแผนที่ภาษีเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างซึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านรูปร่าง ลักษณะ และขนาด ไว้ในรูปของแผนที่เพื่อใช้ในการจัดเก็บ เร่งรัด และติดตามรายได้ระบบการจัดทำแผนที่ภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เคยทำมาเป็นระบบที่ใช้การจัดการด้วยมือ (Manual) ข้อมูลแผนที่ภาษีมีการจัดเก็บอยู่ในรูปแผนที่ ซึ่งมีสถานะภาพเป็นแผ่นกระดาษ ยังไม่มีการจัดทำระบบข้อมูลแผนที่ภาษีที่เป็นแบบดิจิตอล (Digital) องค์การบริหารส่วนตำบลมีวิธีการจัดทำแผนที่ภาษีขนาดมาตราส่วน 1:1,000 โดยสังเขป ดังนี้

1. เตรียมแผนที่แม่บท (มาตราส่วน 1:1,000) ซึ่งแสดงรูปแปลงที่ดินในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลตามเขตและเขตย่อยประกอบกับรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน เช่น เลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ เนื้อที่ดิน และลักษณะทางกายภาพ เช่น ถนน แม่น้ำ ตรอก ซอย ฯลฯ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลทำการแบ่งเขตในองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็นเขต โดยกำหนดรหัสประจำเขตด้วยเลขสองหลักเริ่มจาก 01 เรียกว่า เขตศูนย์หนึ่งจนครบทุกเขต และกำหนดรหัสประจำเขตด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษการเรียกชื่อเขตย่อยจะเรียกรหัสประจำเขตแล้วตามด้วยรหัสประจำเขตย่อย เช่น เขตย่อย 01A เรียกว่าเขตย่อยศูนย์หนึ่งเอ

2. คัดลอกข้อมูลที่ดินจากสำนักงานที่ดินจังหวัดในแบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลที่ดิน(ผ.ท.1) เพื่อให้ทราบรายละเอียดของเลขที่ประจำแปลงที่ดินที่ปรากฏ ในแผนที่แม่บท เช่น ชื่อเจ้าของที่ดิน ที่อยู่ เนื้อที่ของที่ดิน ฯลฯ เพื่อประโยชน์จากนั้นก็เก็บแบบสำรวจที่คัดลอกข้อมูลแล้ว เรียงตามเลขรหัสประจำแปลงที่ดินเป็นรายเขตย่อย เพื่อรอในการสำรวจข้อมูลภาคสนามและการดำเนินการขั้นตอนอื่นๆ การสำรวจข้อมูลภาคสนามต่อไป

3. ทำการสำรวจข้อมูลภาคสนาม (การสำรวจข้อมูลที่ดิน) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน ที่คัดลอกจากสำนักงานที่ดินจังหวัด เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อสำรวจข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับอาคาร โรงเรือนสิ่งปลูกสร้างและการใช้ประโยชน์ และเพื่อสำรวจข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับป้าย และค่าธรรมใบอนุญาต โดยทำการบันทึกข้อมูลที่ได้

ลิขสิทธิ์เอกสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากสำรวจเหล่านี้ลงในแบบสำรวจเหล่านี้ ลงในแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน (ผ.ท.1) แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรือน (ผ.ท. 2) และแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับป้ายและการประกอบกิจการค้าต่างๆ (ผ.ท. 3)

4. คัดลอกรูปแปลงที่ดินทุกแปลงและอาคารทุกหลังลงในกระดาษไขแผนที่ภาษี โดยใช้กระดาษไขแผนที่ภาษีทาบลงบนแผนที่แม่บทที่ได้เตรียมไว้ ใช้ดินสอคัดลอกแล้วใช้ปากกา Rotting เขียนทับรอยดินสอ

5. ใช้รหัสประจำแปลงที่ดินทุกแปลงและเลขที่อาคารโดยใช้เลขสามหลักเริ่มต้นจาก 001 ไปจนครบทุกแปลงในเขตย่อยแต่ละเขต (แปลง 01A 001 หมายถึง แปลง ศูนย์หนึ่งเอ ศูนย์ศูนย์นึ่ง) สำหรับรูปอาคารที่เล็กมากไม่สามารถเขียนเลขหมายประจำบ้านลงไปได้จะใช้ วิธีโยงเส้นออกมาแรเงารูปอาคารด้วยดินสอดำบางๆ

6. แรเงารูปอาคารด้วยดินสอดำบาง ๆ

7. ตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ภาษี ในการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลแผนที่ภาษีให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ กองคลัง โดยฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินจะต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปที่สำนักงานที่ดินจังหวัดเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อสอบถามการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ที่ดิน เช่น มีการแบ่งแยกโฉนดการซื้อขายเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ หรือการรังวัด เพื่อการแบ่งที่ดิน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารจากกองช่าง ซึ่งข้อมูลที่เก็บมานี้จะเป็นทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงบรรยายหลังจากที่ได้ข้อมูลใหม่จากสำนักงานที่ดินจังหวัดและกองช่างแล้ว เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะนำข้อมูลเชิงพื้นที่มาปรับปรุงข้อมูลเดิมที่มีอยู่บนระวางแผนที่ภาษีโดยอาศัยวิธีการคัดลอกข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงลงในระวางแผนที่ภาษีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำทะเบียนทรัพย์สินเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน โรงเรือนสิ่งปลูกสร้าง ป้าย และการประกอบการค้าต่าง ๆ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นระบบไว้ในรูปของทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อใช้ในการจัดเก็บเร่งรัดและติดตามรายได้ รวมทั้งสามารถทำการประเมินและกำหนดอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม พร้อมทั้งให้สามารถให้บริการแก่ผู้เสียหายได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการแปลงชื่อเจ้าของทรัพย์สินเป็นรหัสอักษรและหมายเลข ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้งาน การจัดเก็บและการค้นหาระบบการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระบบที่มีการจัดการ โดยใช้มือข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน ได้รับการจัดเก็บในรูปเอกสาร และมีสถานะภาพเป็นกระดาษสำเนา การจัดทำทะเบียนทรัพย์สิน จัดทำหลังจากที่ได้ดำเนินการจัดทำแผนที่ภาษีเสร็จเรียบร้อยแล้วเป็นรายเขตย่อย องค์การบริหารส่วนตำบลมีขั้นตอนการจัดทำทะเบียนทรัพย์สิน ดังนี้

7.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมด รวมทั้งพิมพ์เขียวแผนที่ภาษีเป็นรายเขตย่อยมาตรวจสอบดูว่า ทรัพย์สินในที่ดินแต่ละแปลงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดบ้าง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

7.2 คัดลอกรายการทรัพย์สินที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน มีชื่ออยู่ในทะเบียนทรัพย์สินนั้น ๆ จากแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรือน และแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับป้ายและการประกอบกิจการค้าต่างๆ

7.3 จัดทำทะเบียนทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สินทุกราย แล้วกำหนดรหัสชื่อของเจ้าของทรัพย์สินแต่ละราย

7.4 ตรวจสอบความถูกต้องของทะเบียนทรัพย์สินเป็นรายย่อย

7.5 จัดเก็บทะเบียนทรัพย์สินตามรหัสชื่อ โดยเรียงทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นหมวดหมู่ตามลำดับตัวอักษรและตัวเลขในรหัสชื่อสำหรับการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน กองคลังจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปที่สำนักงานที่ดินจังหวัดและที่กองช่าง เพื่อสอบถามและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับทะเบียนทรัพย์สิน จากนั้นจึงนำข้อมูลใหม่ที่ได้มาทำการปรับปรุงแก้ไขลงในทะเบียนทรัพย์สินต้นฉบับเดิมที่มีอยู่แล้ว

สรุปได้ว่าในการปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน กองคลัง งานจัดเก็บรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานศูนย์กลางที่ต้องดำเนินการ โดยเฉพาะในเอกสารหลักอันได้แก่ ทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท. 4) และเอกสารประกอบอื่นๆ อาทิ ทะเบียนคุมรายตัวผู้ชำระภาษี (ผ.ท. 5) ทะเบียนคุมทรัพย์สินและทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี (ผ.ท. 6) บัญชีคุมแปลงที่ดินและข้อมูลเสียภาษี (ผ.ท. 17) และยังต้องมีภาระในการสรุปรายงานการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลทุกประเภทตามแบบบัญชีแสดงรายการปรับข้อมูล (ผ.ท. 13) กองช่างเป็นหน่วยงานที่ต้องจัดส่งข้อมูลและทำการปรับข้อมูลในแผนที่ภาษีควบคู่ไปกับการปรับข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินของกองคลังหน่วยงานอื่นที่จะต้องจัดทำรายงานข้อมูลส่งให้กองคลัง คือกองสาธารณะและสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการการค้าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เจ้าหน้าที่หลักในการปรับข้อมูลของระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินองค์การบริหารส่วนตำบล คือ เจ้าหน้าที่การคลัง (สังกัดกองคลัง) และมีนายช่างสำรวจ สังกัดกองช่าง (หรืออาจตัดโอนตำแหน่งมาอยู่ที่กองคลังก็ได้การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มาอย่างถูกต้องครบถ้วน ตลอดไปถึงการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันนั้นจะต้องผ่านกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในเอกสารแบบพิมพ์ต่าง ๆ จำนวนมาก แบบพิมพ์แต่ละแบบมีประเด็นหลักของข้อมูลกรณีที่จะใช้บันทึกและวัตถุประสงค์ในการกำหนดแบบพิมพ์ขึ้นมาแตกต่างกันไปความสัมพันธ์ของข้อมูลระบบเมื่อข้อมูลในระบบได้จัดทำไว้ครบถ้วนและถูกต้องเป็นปัจจุบันแล้ว ข้อมูลในระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินจะมีความสัมพันธ์เป็นวงรอบ นั่นคือไม่ว่าจะทราบข้อมูล ณ จุดใดสามารถที่จะเชื่อมต่อ ค้นหารายละเอียดต่าง ๆ ได้ทั้งหมด เช่น ถ้าเดินเข้าไปในเขตท้องถิ่นบนถนนสายหนึ่ง พบร้านค้าร้านหนึ่ง ถ้าต้องการทราบรายละเอียดของร้านนี้สามารถใช้แผนที่ภาษีหาตำแหน่งของร้านค้านั้นได้ เมื่อทราบรหัสแปลงที่ดิน (Lot) ที่ร้านค้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรามคำแหง

นั้นตั้งอยู่แล้ว ถ้าไปเปิดบัญชีคุมแปลงที่ดินและข้อมูลการเสียภาษี (ผ.ท. 17) จะทราบเจ้าของแล้ว สามารถค้นหาทะเบียนทรัพย์สินของร้าน เจ้าของที่ดิน ฯลฯ จนถึงข้อมูลการชำระภาษีของเจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ ณ ตำแหน่งนั้นได้ทั้งหมด ความสัมพันธ์ของข้อมูลในระบบ สามารถเขียนได้ ดังนี้ การใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินแล้วเสร็จถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดไว้ และดำเนินการปรับข้อมูลอย่างต่อเนื่องให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันการนำข้อมูลในระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารการจัดเก็บรายได้ 4 ประการ คือ

1. จัดเก็บได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลที่มีอยู่เมื่อใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายรายได้ท้องถิ่นมาพิจารณา จะสามารถจำแนกเจ้าของทรัพย์สินออกได้อย่างถูกต้องว่าผู้ใดอยู่ในข่ายต้องชำระภาษี ผู้ใดอยู่ในข่ายที่ได้รับการยกเว้น

2. จัดเก็บได้ครบถ้วน สามารถรู้จำนวนคนที่ต้องเสียภาษีได้ทั้งระบบ รวมทั้งยอดเงินภาษีที่ควรจัดเก็บได้และสะดวกในการติดตามเร่งรัด

3. อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ชำระภาษี เมื่อนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้แล้ว จะมีการมอบหมายเจ้าที่รับผิดชอบเป็นหมวดอักษรชื่อเจ้าของทรัพย์สินสามารถให้บริการรับชำระภาษีได้ทุกประเภทในคราวเดียวกัน รวมทั้งสามารถใช้ข้อมูลในทะเบียนทรัพย์สินมาตรวจสอบกับแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีได้ทันที่

4. ช่วยให้เกิดความเป็นธรรม จากข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของทรัพย์สินที่มีอยู่สามารถจัดเก็บและเร่งรัดภาษีได้ทุกรายที่อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีไม่ตกหล่นจึงเป็นการบังคับใช้กฎหมายกับทุกคน และนอกจากนั้นการที่ทราบที่ตั้ง ลักษณะการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินยังจะช่วยให้การคิดอัตราภาษีเป็นไปเหมือน ๆ กัน ในทรัพย์สินที่อยู่บริเวณเดียวกัน และใช้ประโยชน์เหมือนกัน จึงเกิดความเป็นธรรมการจัดเก็บภาษีเมื่อการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นย่อมจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ รวมทั้งก่อให้เกิดการมีส่วนรวมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาท้องถิ่นด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลนำโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษี ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง โดยมุ่งที่จะอำนวยประโยชน์ในด้านการให้บริการแก่ผู้มาชำระภาษีอย่างรวดเร็วถูกต้อง และยุติธรรม อีกทั้งยังทำให้การเร่งรัดติดตามการชำระภาษีจากค้างชำระภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมีคุณสมบัติดังนี้

4.1 ใช้เป็นข้อมูลเจ้าของทรัพย์สินและรายละเอียดของทรัพย์สินทุกรายการที่มีอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 สามารถตรวจจำนวนรายการเสียภาษีของเจ้าของทรัพย์สินแต่ละรายว่ามีทรัพย์สินอะไรบ้างที่อยู่ในข่ายชำระภาษี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

4.3 ใช้ตรวจสอบรายละเอียดของทรัพย์สินในกรณีที่ทราบ 1) ชื่อเจ้าของทรัพย์สิน 2) ชื่อและที่อยู่ของเจ้าของทรัพย์สิน 3) รหัสแปลงที่ดินของทรัพย์สิน 4) เลขที่เอกสารสิทธิ์ของที่ดิน

4.4 สามารถออกหนังสือเตือนให้มายื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี หนังสือเตือนให้มาชำระภาษี และหนังสือติดตามในกรณีที่ไม่มีการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

4.5 เก็บข้อมูลการชำระภาษีพร้อมทั้งเลขที่แบบพิมพ์ที่สำคัญ ได้แก่ แบบแสดงรายการทรัพย์สินแบบประเมินภาษีของเจ้าหน้าที่ และใบเสร็จรับเงินค่าภาษีเพื่อใช้ในการอ้างอิงการตรวจสอบ

4.6 การจัดทำรายการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ 1) รายงานผู้เป็นเจ้าของโรงเรือนเจ้าของที่ดินและเจ้าของป้ายทุกรายการ 2) รายงานผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ชำระเรียบร้อยแล้ว 3) รายงานผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ยังไม่ชำระภาษี 4) รายงานรหัสควบคุมการทำงานได้แก่ รหัสเจ้าหน้าที่ถนน ตรอก ซอย ตำบล อำเภอ จังหวัด

4.7 สามารถสำรองข้อมูลและถ่ายข้อมูล (Back Up and Restore) ในกรณีที่ข้อมูลเกิดความเสียหาย

4.8 สามารถจัดทำบัญชีผู้ค้างชำระภาษีทุกประเภทเมื่อสิ้นปีภาษี ตลอดจนรวมยอดภาษีค้างชำระ แต่ละประเภทหรือแสดงยอดค้างทั้งหมด และยอดค้างในแต่ละรายการของเจ้าของทรัพย์สิน โดยมีเจ้าหน้าที่ในงานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เป็นผู้ปฏิบัติ มีหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

4.8.1 เจ้าหน้าที่การคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้ 1) รับผิดชอบการปรับข้อมูลที่ดิน โรงเรือน ป้ายและใบอนุญาตประกอบการค้าในทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท. 4) ทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี (ผ.ท. 5) บัญชีคุมทะเบียนทรัพย์สินและทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี (ผ.ท. 6) และบัญชีคุมแปลงที่ดินและข้อมูลการเสียภาษี (ผ.ท.17) 2) จัดเก็บเอกสารต่าง ๆ ในการปรับข้อมูลตามระบบพร้อมบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงลงในระบบเก็บข้อมูล (คอมพิวเตอร์) ให้เป็นปัจจุบัน 3) จัดเก็บ ผ.ท.4 ผ.ท.5 ที่นำมาใช้เข้าที่เดิมให้เรียบร้อย 4) ถ่ายเอกสารการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่ดิน (ท.ด.1) จากสำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับช่างโยธาที่รับผิดชอบงานแผนที่ภาษีฯ เป็นประจำทุกเดือน 5) ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ในการประมาณการชำระภาษีใน ผ.ท. 17 การติดแถบกระดาษ (Slip) ใน ผ.ท.4, ผ.ท.5 การสำรวจตรวจสอบรายการทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่ชำระภาษี 6) ร่วมกับช่างโยธาออกตรวจสอบข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในพื้นที่ตามความจำเป็น

4.8.2 นายช่างสำรวจ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) ถ่ายเอกสารการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ดิน (ท.ด.1) จากสำนักงานที่ดินจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่การคลังเป็นประจำทุกเดือน 2) ปรับข้อมูลที่ดินโรงเรือนในแผนที่ภาษี 3) เขียนใบอนุญาตเพื่อปรับข้อมูลในทะเบียนทรัพย์สิน 4) ตรวจสอบข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนเจ้าหน้าที่การคลังในการหาตำแหน่งของข้อมูลที่โรงเรือนทรัพย์สินในพื้นที่ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันเสมอ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4.8.3 เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายและค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต หมวดรหัสที่อักษรกำหนด 2) จัดหา ผ.ท.4, ผ.ท.5 เพื่อมาประกอบในการจัดเก็บภาษีทุกประเภท พร้อมตรวจสอบข้อมูลกระทบกับข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ที่เก็บไว้ 3) กรอกข้อมูลรายละเอียดการชำระภาษีใน ผ.ท. 5 พร้อมบันทึกข้อมูลการชำระในคอมพิวเตอร์ได้ถูกต้อง 4) ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่การคลังในการประมาณการชำระภาษีใน ผ.ท. 17 การติดแถบ (Slip) ใน ผ.ท.4 , ผ.ท.5 การสำรวจตรวจสอบรายการทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่ชำระภาษี 5) จัดทำบัญชีผู้ค้างชำระภาษีจาก ผ.ท.4 , ผ.ท.5 เพื่อเร่งรัดภาษีจากคอมพิวเตอร์ 6) เร่งรัดจัดเก็บภาษีตามหมวดรหัสอักษรที่รับผิดชอบ 7) ร่วมกับนายช่างสำรวจออกตรวจสอบข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในพื้นที่ตามความจำเป็น (พจนาถย์ วิชัยยา. 2546 : 48)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2527 : 535) ได้นำการรวบรวมและการประมวลตัวแบบ (Models) ต่างๆ เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลหรือความสำเร็จขององค์การไว้ 6 ตัวแบบ ดังนี้

1. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) ตัวแบบเน้นที่ประสิทธิภาพของระบบการวางแผนและการควบคุมผลงาน (Planning and Controlling System) กล่าวคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารนโยบายจะต้องมีการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนพร้อมทั้งทำการมอบหมายงานแก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างระบบในการวัดผลการดำเนินงานในการให้รางวัลตอบแทน และการลงโทษที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ทั้งหมดดังกล่าวนี้จะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ตัวแบบทางด้านการจัดการ (Management Models) ตัวแบบนี้เน้นขีดสมรรถนะภายใน (Internal Capacity) ของหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารว่ามีจุดอ่อน และจุดแข็งในด้านต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร เช่น โครงสร้างองค์การ บุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ หน่วยงานที่มีขีดสมรรถนะภายในค่อนข้างสูงจะมีโอกาสที่นำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก ในทางตรงกันข้ามหน่วยงานที่มีขีดสมรรถนะภายในค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้แก่ โครงสร้างองค์การบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับปัจจัยในการบริหาร (4 M's) ปัจจัยในการบริหาร (4 M's) ดังกล่าวนี้ ได้ทำการศึกษาถึงหัวข้อหลักการบริหารทั่วไปและให้คำจำกัดความของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึงการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

มีหน่วยงานหรือองค์การดำเนินการอำนวยงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลงานตามต้องการ ปัญหาสำคัญของการที่ให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็คือ ทำอย่างไรที่ผู้บริหารงานสามารถอำนวยงานรวมกลุ่มทรัพยากรทั้งที่เป็น คนและวัตถุให้สามารถร่วมกันปฏิบัติงานให้หน่วยงานดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ปัจจัยในการบริหารงานมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

2.1 คนหรือบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญของการบริหารงาน หน่วยงาน หรือ องค์การต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบต่อองค์การหรือหน่วยงานนั้น

2.2 เงิน หน่วยงานจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณเพื่อการบริหารงาน หากขาดเงินขาดงบประมาณ การบริหารงานของหน่วยงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย

2.3 วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์ หรือทรัพยากรในการบริหาร หากหน่วยงานขาดวัสดุ อุปกรณ์ หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วก็ย่อมจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน ฉะนั้นทรัพยากรในการบริหารจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงาน

2.4 การจัดการ การบริหารจำเป็นต้องมีการทำงานที่เป็นระบบ มีการจัดการที่ดีแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ การควบคุม ตรวจสอบรายงานเป็นไปอย่างมีระบบมีขั้นตอน มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติที่แน่ชัด

3. ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ (Organization Development Model) ตัวแบบนี้เน้นพฤติกรรม และวัฒนธรรมองค์การโดยเฉพาะภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างความผูกพัน ยอมรับร่วมกัน โดยมองว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การทำให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักว่า ตนเองมีส่วนหนึ่งและมีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. ตัวแบบทางด้านกระบวนการระบบราชการ (Bureaucratic Model) ตัวแบบนี้มองว่าการใช้อำนาจดุลพินิจ (Discretion) ของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ (Street Bureaucrat) จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ หากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ เกิดมีการต่อต้านไม่ยอมรับเอานโยบายแปลงสู่ภาคปฏิบัติในฐานะเป็นงานประจำของตน เจ้าหน้าที่ดังกล่าวอาจจะเพิกเฉยในการปฏิบัติตามหรืออาจจะใช้ดุลพินิจของตนตัดสินใจในลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อตัวนโยบาย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

5. ตัวแบบทางด้านการเมือง (Political Model) ตัวแบบนี้เน้นที่ความสามารถในการเจรจาต่อรอง และการประนีประนอมของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในเวทีนโยบายนั้น ทั้งนี้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียกับตัวนโยบายจะเข้ามาใช้อิทธิพลของตนเอง เพื่อสร้างเงื่อนไขต่อรองให้มี

การปฏิบัติตามนโยบายในลักษณะที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์มากขึ้น หรือเสียประโยชน์น้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของการใช้ความสามารถเพื่ออ้างเหตุผลความชอบธรรม โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ชวนเชื่อ การสร้างพลังมวลชน เพื่อก่อให้เกิดแรงกดดัน เป็นต้น ดังนั้นความสามารถในการเจรจาต่อรองประนีประนอม แสวงหารูปแรงสนับสนุนจากภายนอก ในการนำนโยบายไปปฏิบัติกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามนโยบาย ตัวแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ คือ ในการประเมินค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ผู้รับการประเมินอาจมีการต่อรองกับผู้ประเมินก่อนจะชำระค่าภาษี ซึ่งการต่อรองทำให้การจัดเก็บรายได้เกิดความสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวข้างต้นด้วย

6. ตัวแบบทั่วไป (General Model) ตัวแบบนี้มองว่า ปัจจัยที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จมีอยู่หลายประการ อาทิเช่น ขีดสมรรถนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบาย ความชัดเจนของตัวนโยบาย และกระบวนการติดต่อสื่อสารการให้ความร่วมมือสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมว่าการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกนี้อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ไม่มากก็น้อย ตัวแบบนี้เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้คือ ในการดำเนินงานจัดเก็บรายได้จะต้องมีกระบวนการติดต่อสื่อสารกับผู้ชำระภาษีทุกราย ซึ่งกระบวนการติดต่อสื่อสารจะทำให้การจัดเก็บรายได้เกิดความสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าวข้างต้นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่ามีเอกสารงานวิจัย ดังนี้

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่หลายด้าน เช่น การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารายได้ของท้องถิ่น โดยศึกษาภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่ ปัจจุบันเงินรายได้ที่จัดเก็บในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอต่อภาระหน้าที่ของท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้น ท้องถิ่นต่าง ๆ ยังต้องพึ่งเงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลางในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนแล้วถึงประมาณ 1 ใน 5 ของรายได้ของท้องถิ่นทั้งหมด และนี่เองเป็นสาเหตุให้ท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระอย่างแท้จริงเพราะต้องควบคุมการใช้จ่ายเงินจากรัฐบาลกลางที่เป็นเจ้าของเงินสนับสนุน ที่มาของรายได้ด้านภาษีโรงเรือนและที่ดินจัดว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่งของท้องถิ่น และนี่เองที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ท้องถิ่นจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอต่อภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มนต์ชัย กวีนัฏธยานนท์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ระดับปานกลาง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้ ด้านการประเมินผลงาน ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการบริหารงบประมาณ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

นิพนธ์ พูลชะโก (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน กรณีศึกษา : สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน มี 3 ประการ คือ ประการแรกพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 ซึ่งใช้บังคับสำหรับจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ถูกตราขึ้นและบังคับใช้มาเป็นเวลานานจึงก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมาย การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีผลต่อการประเมินค่ารายปีและการลดค่ารายปี การกำหนดอัตราภาษีให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งจำนวนอัตราภาษี ตลอดจนการจัดเก็บที่ซ้ำซ้อนกับภาษีประเภทอื่นและบทกำหนดโทษที่ต่ำ ประการที่สอง ความร่วมมือของประชาชนผู้เสียภาษี ประการที่สาม ระบบการบริหารจัดการ

สุพจน์ แสงฉาย (2545 : 49) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีผลต่อการเสียภาษีของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน แนวโน้มการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนโดยภาพรวมแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากผลกระทบจากการดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ทั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของภาษีพบว่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์มีแนวโน้มลดลง ปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน สามารถสรุปได้คือประชาชนขาดความเข้าใจและขาดจิตสำนึกเรื่องภาษี เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการไปชำระภาษี เทศบาลยังมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภาษีให้แก่ประชาชนน้อย บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีน้อยเกินไปและขาดความกระตือรือร้นขาดข้อมูลในการจัดเก็บภาษีเทศบาลยังมุ่งเน้นรายได้จากงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง เจ้าของทรัพย์สินไม่มายื่นแบบเพื่อเสียภาษีด้วยตัวเอง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ไม่มีการเก็บเอกสารในการยื่นแบบแสดงภาษี รวมทั้งมีการแจ้งรายการเสียภาษีไม่ตรงกับความจริง และยื่นแบบแสดงรายการภาษีเกินกำหนดระยะเวลา บางรายไม่มาเสียภาษีหลังจากที่ได้รับแจ้ง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีบางฉบับยังล้าหลังและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ณรงค์ ประสิทธินาค (2546 : 44) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความรู้ และทัศนคติต่อการชำระภาษีของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่าการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการเสียนั้นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าหากประชาชนมีความรู้และเข้าใจวิธีการประเมินและการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว จะทำให้ปัญหาในการจัดเก็บลดน้อยลงและส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น

วไลรัตน์ สวัสดี (2546 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชนชน ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำแหน่งหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า

1. ด้านมนุษยสัมพันธ์ในการให้บริการ พบว่า ความพึงพอใจด้านท่าทีของเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการตอบข้อสงสัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการปรับปรุงคุณภาพด้านคำแนะนำตอบข้อสงสัยของเจ้าหน้าที่ โดยส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุงเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษี โดยการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประชุมชี้แจงซักซ้อมความเข้าใจ และรวบรวมปัญหาที่พบในระหว่างการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขและปรับปรุงเสริมความรู้สร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ให้เพิ่มความพร้อม ความชำนาญในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

2. ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ พบว่า ความพึงพอใจด้านการประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บภาษี ความสะดวกในการเดินทางมาชำระภาษี การจัดทำป้าย ขั้นตอนในการชำระภาษีมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับท้าย ดังนั้น จึงเสนอให้ปรับคุณภาพโดยจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ระยะเวลาในการชำระภาษี หลักฐานการนำมาชำระภาษี ขั้นตอนและวิธีการ ทำป้ายบอกงาน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อชำระภาษีและลดขั้นตอนในการให้บริการที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน ทำให้ง่ายสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการได้อย่างรวดเร็วทันใจขึ้น จัดให้มีการทำบัตรคิวเรียงตามลำดับให้บริการก่อนหลังอย่างยุติธรรม โดยไม่มีการแซงคิว เน้นการทำงานเป็นทีม และสามารถทำงานทดแทนกันเพื่อความรวดเร็วในการบริการเชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์กับระบบออนไลน์ของงานฝ่ายพัฒนารายได้ กรมการปกครอง เพื่อให้การค้นหาข้อมูลแผนที่และทะเบียนทรัพย์สินเพื่อใช้ในการทำงานอย่างรวดเร็ว

3. ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ พบว่าความพึงพอใจด้านการจัดน้ำดื่มบริการผู้มารับบริการและความเพียงพอของโต๊ะ-เก้าอี้ ในการกรอกเอกสารมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในอันดับท้าย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

ให้มีการปรับปรุง ดังนี้ บริการน้ำดื่มแก่ผู้รับการชำระภาษี และจัดหนังสือพิมพ์ วารสารแก่ผู้มาติดต่อ พร้อมมีอุปกรณ์เครื่องเขียนที่ใช้การกรอกเอกสารให้เพียงพอและเพิ่มความสะดวกของสถานที่ การให้บริการจัดเก็บภาษีควรจัดสถานที่ จอดรถให้เพียงพอในการติดต่อราชการ และจัดให้มีการบริการจัดเก็บภาษีนอกสถานที่ของเทศบาลเพิ่มมากขึ้น จัดให้มีตู้เย็นบริการน้ำดื่มแก่ประชาชน ติดตั้งและตรวจสอบเครื่องปรับอากาศให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีตลอดเวลา

4. ด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการบริการ พบว่า ความพึงพอใจการรับสินบนของเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในอันดับท้าย ดังนั้นเสนอให้ปรับปรุงคุณภาพ ดังนี้ เสริมสร้างจิตสำนึกในการให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ ให้มีหัวใจในการให้บริการ ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรที่ทำดีมีจิตสำนึกในการทำงาน ให้รางวัลและส่งเสริมคนเก่ง มีความสารถและลงโทษผู้ที่กระทำผิดกฎหมาย วินัยที่กำหนด

วิราภรณ์ โคลงชัย (2550 : 37) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในเรื่องการจัดเก็บรายได้ในระดับปานกลาง ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่เสียภาษีในระดับปานกลาง ขณะที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บที่ประสบมาก คือ ปัญหาการไม่สามารถติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีตามที่อยู่ได้ ประชาชนมาชำระภาษีไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดและมักต่อรองภาษีที่ต้องชำระ ควรแก้ไขด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงตามเวลาให้มากยิ่งขึ้น

ศิริวรรณ เครือเขื่อนเพชร (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการจัดเก็บภาษีของบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยินยอมชำระภาษีของประชาชน 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง รายได้ส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการถ่ายโอน เงินอุดหนุน หรือการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลหากการสนับสนุนจากรัฐบาลน้อยลงหรือไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอ อาจมีผลทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ และพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างไม่เต็มที่ เนื่องจากรายได้หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดเก็บเอง ประกอบด้วย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์ ซึ่งการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรต่าง ๆ ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสำคัญ บางองค์การบริหารส่วนตำบลมีทรัพยากรในพื้นที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มากก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้มาก บางองค์การบริหารส่วนตำบลมีทรัพยากรในพื้นที่น้อยก็มีที่มาของแหล่งรายได้น้อย การจัดเก็บรายได้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย หรือไม่มีการรั่วไหลโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ซึ่งก็คือประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการเพิ่มรายได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี